

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL DAUGIABUČIO NAMO SAVININKŲ BENDRIJOS „X“ SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVĄ KLAIPĖDOS IR TAURAGĖS APSKRITYSE, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJĄ IR KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĘ

2022 m. rugpjūčio 18 d. Nr. 4D-2022/1-82
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo daugiabučio namo savininkų bendrijos „X“, adresu <...>, Klaipėdoje (toliau vadinama – Bendrija), pirmininkės Y (toliau vadinama – Pareiškėja) skundą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse (toliau vadinama ir – VAKTA) neveikimo, nesprendžiant Klaipėdos miesto savivaldybėje (toliau vadinama ir – Savivaldybė) priimtų norminių teisės aktų prieštaravimo aukštesnės galios teisės aktams pašalinimo klausimo.

2. Pareiškėja skunde nurodė:

2.1. Mišrių komunalinių atliekų konteineriai, esantys prie <...>, Klaipėdoje, Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. AD1-1229 buvo priskirti Bendrijai. O pagal Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių (toliau vadinama – Tvarkymo ir švaros taisyklės) nuostatas, asmenys privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose, veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų valdytojus; sprendimą dėl švaros ir tvarkos tvarkomose teritorijose užtikrinimo būdo asmenys turi priimti per 3 mėnesius nuo šių Tvarkymo ir švaros taisyklių įsigaliojimo dienos, tvarkomos ir valomos teritorijos ne mažiau kaip 3 kartus per savaitę; valomos teritorijoje esančios atliekų konteinerių stovėjimo vietos ar aikštelės. Bendrija privalo prižiūrėti ir tvarkyti jai paskirtą teritoriją.

2.2. Savivaldybės administracijos darbuotoja, gavusi Bendrijos pirmininkės, kaip pilietiško asmens, pranešimą apie trečiųjų asmenų neteisėtai prie Bendrijai priskirtų naudotis atliekų konteinerių neteisėtai paliktas stambiagabarites atliekas (baldus, duris ir kt.), vietoj problemos sprendimo iš esmės pateikė Bendrijai reikalavimą užtikrinti tinkamą prie konteinerių tvarką ir švarą.

Bendrija 2021 m. lapkričio 10 d. gavo Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus darbuotojos T. Ž. elektroninį laišką bei 2021 m. lapkričio 10 d. raštą Nr. (32.1)-VTS2-3980 – reikalavimą užtikrinti tinkamą švarą ir tvarką tvarkomoje teritorijoje <...>, Klaipėdoje, buitinių atliekų konteineriais.

2.3. Savivaldybė reikalauja, kad Bendrija savo lėšomis tvarkytų kitų aplinkinių namų gyventojų, pro šalį važiuojančių asmenų suneštas / atvežtas atliekas (tokie pažeidimai gan dažni).

2.4. Savivaldybės administracijos atstovai reikalauja pateikti įrodymus, kas konkrečiai tokias atliekas palieka, t. y. pateikti fotofiksacijas su asmenimis, automobilių numeriais ir t. t. Tokios situacijos, kai fiksuojami pažeidėjai, yra konfliktinės ir gali būti pavojingos fiksuojančiojo saugumui, sulaukiant grasinimų ir keiksmų. Bendrija nėra viešąją tvarką prižiūrinti institucija.

Pagal Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymą bendrijos valdyba arba bendrijos pirmininkas vykdo bendrijos administravimą, t. y. atlieka bendrijos valdymo organo bendrojo naudojimo objektų valdymo organizavimą, ūkinių ir finansinių reikalų tvarkymą. Bendrijos įstatai yra dokumentas, kuriuo bendrija vadovaujasi savo veikloje. Bendrijos pirmininkas savo veikloje vadovaujasi įstatymais, Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, bendrijos įstatais, bendrijos pirmininko pareigybės aprašymu ir visuotinio susirinkimo (įgaliotinių susirinkimo) sprendimais.

Nei viename iš bendrijų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nėra nurodyta, kad bendrijos valdyba arba bendrijos pirmininkas turi, gali ar privalo užsiimti veikla – tvarkyti aplinkinių namų gyventojų (dalies kvartalo) susidariusias atliekas. Įstatyme yra nustatyta, kaip gali būti naudojamos bendrijos lėšos, o pirmininkas pagal įstatymo 14 str. 6 p. 11 dalį atsako už butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkų kaupiamųjų lėšų sąskaitos tvarkymą ir šių lėšų naudojimą pagal paskirtį. Bendrija neturi transporto ir pajėgumų tokias atliekas išvežti, taip pat negali leisti ne pagal paskirtį savo lėšų, samdydama tokių atliekų išvežimo paslaugą.

2.5. Bendrija ne kartą teikė Savivaldybei prašymus šalia konteinerių pastatyti vaizdo kameras situacijai stebėti, tačiau vietoj to Savivaldybė pasiūlė konteinerius pastatyti dar arčiau gyvenamojo namo, taip sudarant sąlygas dar labiau teršti teritoriją, nes konteineriais naudojasi ne vien tik gyvenamojo namo, <...> gyventojai. Bendrija, vadovaudamasi Taisyklių 5 punktu, 8.1 ir 8.3. papunkčiais, savo lėšomis ir jėgomis daugelį metų pavyzdinčiai prižiūri ir valo jai paskirtą teritoriją (ne rečiau kaip 3 kartus per savaitę), samdydama kiemsargį, organizuodama talkas, prižiūradama želdinius, genėdama medžius ir pan.

2.6. Savivaldybės administracijos direktoriaus nustatyta tvarka, kad vieno namo gyventojai turi tvarkyti dalies kvartalo suneštas atliekas, yra nelogiška ir netoleruotina, o Savivaldybės darbuotojai būtent tuo ir vadovaujasi, nesiremia protingumo ir logiškumo kriterijais.

2.7. „Nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis buvo parinkti ir patvirtinti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aplinkos tvarkytojai, nevertinant ir neklausiant jų galimybių ir pajėgumų tai daryti, jų iš anksto neinformuojant, nevertinant teritorijų, kuriose konteineriai pastatyti“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Nagrinėjamu atveju Bendrijai priskirti konteineriai yra kitam administratoriui valyti priskirtoje teritorijoje.

2.8. Dėl skunde nurodytos problemos 2021 m. lapkričio 14 d. raštu Nr. BJ-21/16 buvo kreiptasi į VAKTA, prašant ištirti, ar Savivaldybėje nustatyta tvarka neprieštarauja galiojantiems kitiems teisės aktams, ar pagrįstai reikalaujama, kad bendrijos tvarkytų ir prižiūrėtų teritorijas aplink konteinerius, kai yra subjektai, teikiantys atliekų išvežimo paslaugas, o kiekvienas gyventojas moka už atliekų išvežimą.

2.9. VAKTA 2021 m. gruodžio 13 d. raštu Nr. S4-162(5.28Mr) pateikė savo poziciją, kad įvertinus nurodytas teisės normas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) suformuotą praktiką, darytina išvada, jog Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių (toliau vadinama – Atliekų tvarkymo taisyklės) 60 punktas, nustatantis atliekų turėtojų atsakomybę už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą, neatitinka aukštesnės galios teisės aktų nuostatų.

Savivaldybės administracija neatsižvelgia į LVAT nutartį analogiškoje situacijoje, nesivadovauja Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 28 straipsnio 7 dalies nuostata „už savivaldybės teritorijoje esančių komunalinių atliekų ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma, arba kuris neegzistuoja, sutvarkymo organizavimą atsakinga savivaldybės vykdomoji institucija“, ir 32 straipsnyje įtvirtintą principą „teršėjas moka“ (nagrinėjamu atveju nepavyko nustatyti, kas būtent paliko stambiagabarites atliekas, t. y. Savivaldybės atstovei nepavyko nustatyti teršėjo), nuostatomis.

VAKTA, net ir žinodamas LVAT neskundžiamą nutartį, 2021 m. gruodžio 13 d. pateiktame rašte Nr. S4-162(5.28Mr) Pareiškėjai nurodė, kad stebės situaciją, kaip Savivaldybėje yra tikslinami teisės aktai – taisyklės ir jokių siūlymų neteiks.

Savivaldybės administracijos atstovai, prisidengdami tuo, kad VAKTA savo tvirtos pozicijos neišsako, ar negina jos teisme, kaip tai darė Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, t. y. dėl

Vilniaus miesto savivaldybėje priimtų taisyklių kreipėsi į teismą, nekeičia Taisyklių taip, kad jos neprieštarautų aukštesnės galios teisės aktams.

Vertinant teismo praktiką ir tvarką kitose savivaldybėse, darytina prielaida, kad Savivaldybės administracija, patvirtinusi aukščiau nurodytas Taisyklių nuostatas, elgiasi neteisėtai.

2.10. Toks VAKTA neveikimas, kai Savivaldybėje galioja taisyklės /nutarimai, prieštaraujantys aukštesnės galios teisės aktams, turi konkrečias pasekmes tiek Bendrijos pirmininkei, tiek Bendrijai:

2.10.1. 2021 m. gruodžio 16 d. gavo Savivaldybės administracijos 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimą dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas, Nr. SAVAD-21-ANR_N-3188-2021 (toliau vadinama – Nutarimas), kuriuo Pareiškėjai, kaip Bendrijos pirmininkei, skirta administracinė nuobauda – įspėjimas;

2.10.2. Bendrijos pirmininkė 2021 m. gruodžio 31 d. pateikė Klaipėdos apylinkės teismui (per Savivaldybę) skundą dėl neteisėtai paskirtos nuobaudos naikinimo. „Teismo procesui skiriu savo laiką ir asmenines lėšas. 2021 m. sausio 19 d. gavau Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teismo šaukimą administracinio nusižengimo byloje Nr. II-133-563/2022 (Teisminio proceso Nr. 4-06-3-00006-2022-5).“

2.11. Kol nebus konstatuotas Taisyklių nuostatų prieštaravimas aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, Savivaldybės administracija neturi pagrindo stabdyti jų taikymo – Savivaldybės administracijos atstovai ir toliau tikrina švarą ir tvarką prie Bendrijai priskirtų konteinerių bei teikia reikalavimus užtikrinti švarą ir tvarką. To nepadarius, tikėtina, kad Bendrijos pirmininkei bus skirta pakartotinė nuobauda, tik šįkart finansinė.

3. Pareiškėja skunde Seimo kontrolierės prašo „ištirti, kodėl VAKTA iki šiol nesiėmė jokių veiksmų, kad Savivaldybėje negalėtų Tvarkymo ir švaros taisyklės, Atliekų tvarkymo taisyklės ir kiti su minimomis taisyklėmis susiję Savivaldybės patvirtinti teisės aktai, prieštaraujantys Lietuvos Respublikos aukštesnės galios teisės aktams. VAKTA, net ir informuotas, nesiėmė jokių veiksmų, pasyviai reaguodamas į situaciją.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Bendrijos pirmininkės vardu elektroniniu paštu <...> 2021 m. spalio 31 d. 17:36 Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio vyriausiajai specialistei T. Ž. rašoma:

„Labas vakaras, informuoju, kad prie buitinių šiukšlių konteinerių <...> yra paliekamos stambiagabaritės atliekos (baldai, durys ir kt.) iš <...> bendrabučio. Š. m. rugpjūčio 8 d. buvo paliktos atliekos taip pat iš šio namo, <...> buto (ar kambario); mūsų namo gyventoja skambino 112. Tai tie patys asmenys ir toliau daro remontus bei nepaisydami mūsų įspėjimų stambiagabarites [atliekas] palieka prie konteinerių.“

Pridedu rugpjūčio 8 d. darytas fotofiksacijas.

Taip pat informuoju, kad teritorijos prie <...> ir toliau niekas netvarko. [...].“

5. Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio vyriausiosios specialistės T. Ž. vardu 2021 m. lapkričio 10 d. 16:53 Pareiškėjai elektroninio pašto adresu <...> siųstame laiške rašoma:

„Laba diena,

Pagal Jūsų raštą apsilankėme vietoje. Buvome užėję į <...>, bet neturint įrodymų, kad kažkas sudėjo ten baldus, mes nieko negalime padaryti. Jeigu Jūs užfiksotumėte (nuotrauka), kurioje matosi ir fiksavimo data ir nurodote, iš kokio buto, tuomet mes galime surašyti reikalavimą išvežti savo šiukšles ir už nevykdymą skirti baudą, bet dabar... Be įrodymų nieko negalime, nebent ateityje kvieskite policiją jei matote, kad neša. Suprantu, bet.. Už tvarką prie konteinerio atsakingas Jūsų

namas ir todėl siunčiu reikalavimą.“

6. Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio 2021 m. lapkričio 10 d. rašte Nr. (32.1)-VTS2-3980, siųstame Bendrijos pirmininkės elektroninio pašto adresu <...>, rašoma:

„Viešosios tvarkos skyriaus darbuotojai pagal gautą skundą 2021 m. lapkričio 9 d. atlikto patikrinimo metu nustatė, kad ties <...>, Klaipėda, nėra užtikrinta komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarka ir švari aplinka: prie konteinerių yra sukrauti baldai.

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. AD1-1229 (žr. schemos 39 dalies priedą) antrinių žaliavų konteineriai, esantys prie <...>, Klaipėda, yra priskirti Bendrijai (<...>).

Atsižvelgdami į nurodytas teises ir faktines aplinkybes, reikalaujame nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio rašto gavimo dienos pašalinti komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos, <...>, Klaipėda, baldai, t. y. užtikrinti komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarką ir švarią aplinką.

Apie reikalavimo įvykdymą prašome nedelsiant pranešti Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriui el. paštu <...>.

Informuojame, kad, neįvykdžius reikalavimo, neužtikrinus komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarkos ir švarios aplinkos, Jums bus taikoma administracinė atsakomybė, numatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 366 straipsnyje „Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimas“.

PRIDEDAMA. Fotofiksacija, kuriame užfiksuota netvarka, 1 lapas.“

7. Pareiškėja 2021 m. lapkričio 14 d. raštu Nr. BJ-21/16 VAKTA informavo apie aukščiau nurodytą susirašinėjamą su Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus darbuotoja. Pareiškėjos rašte VAKTA rašoma:

„Pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. AD1-1229 nustatytą tvarką mišrių komunalinių atliekų konteineriai, esantys prie <...>, Klaipėda, yra priskirti Bendrijos priežiūrai.

2021 m. spalio 31 d. el. p. informavau Viešosios tvarkos skyriaus darbuotoją T. Ž., kad prie buitinių šiukšlių konteinerių <...> yra paliekamos stambiagabaritės atliekos (baldai, durys ir kt.) iš <...> bendrabučio. Š. m. rugpjūčio 8 d. buvo paliktos atliekos taip pat iš šio namo, <...> buto (ar kambario); mūsų namo gyventoja skambino 112. Tikėtina, kad tie patys asmenys ir toliau daro remontus bei nepaisydami mūsų įspėjimų stambiagabarites atliekas palieka prie komunalinių atliekų konteinerių (el. laiško kopija pridedama).

2021 m. lapkričio 10 d. Bendrija gavo šitos pačios darbuotojos el. laišką „Pagal Jūsų raštą apsilankėme vietoje. Buvome užėję į <...>, bet neturint įrodymų, kad kažkas sudėjo ten baldus, mes nieko negalime padaryti. Jeigu Jūs užfiksuotumėte (nuotrauka), kurioje matosi ir fiksavimo data ir nurodote iš kokio buto, tuomet mes galime surašyti reikalavimą išvežti savo šiukšles ir už nevykdymą skirti baudą, bet dabar... Be įrodymų nieko negalime, nebent ateityje kvieskite policiją, jei matote, kad neša. Suprantu, bet.. Už tvarką prie konteinerio atsakingas Jūsų namas ir todėl siunčiu reikalavimą.“ bei 2021 m. lapkričio 10 d. raštą Nr. (32.1)-VTS2-3980 – reikalavimą užtikrinti tinkamą švarą ir tvarką tvarkomoje teritorijoje ties <...> buitinių šiukšlių konteineriais (el. laiško ir rašto kopijos pridedamos).

Savivaldybės darbuotoja vietoj to, kad spręstų susidariusią problemą dėl netinkamai paliktų atliekų, pateikia reikalavimą sutvarkyti teritoriją prie konteinerių, nors aš pati, kaip Bendrijos pirmininkė ir pilietiškas asmuo, pranešiau apie galimus pažeidimus.

Savivaldybė reikalauja, kad Bendrija savo lėšomis tvarkytų kitų aplinkinių namų gyventojų suneštas šiukšles (tokie pažeidimai pasitaiko gan dažnai).

Pagal Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymą Bendrijos valdyba arba Bendrijos pirmininkas vykdo Bendrijos administravimą, t. y. atlieka Bendrijos valdymo organo bendrojo naudojimo objektų valdymo

organizavimą, ūkinių ir finansinių reikalų tvarkymą. Bendrijos įstatai yra dokumentas, kuriuo bendrija vadovaujasi savo veikloje. Bendrijos pirmininkas savo veikloje vadovaujasi įstatymais, Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, bendrijos įstatais, bendrijos pirmininko pareigybės aprašymu ir visuotinio susirinkimo (įgaliotinių susirinkimo) sprendimais.

Nei viename iš bendrijų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nėra nurodyta, kad Bendrijos valdyba arba Bendrijos pirmininkas turi, gali ar privalo užsiimti veikla – tvarkyti aplinkinių namų gyventojų (dalies kvartalo) susidariusias atliekas. Įstatyme yra apibrėžta, kaip gali būti naudojamos bendrijos lėšos, o pirmininkas pagal įstatymo 14 str. 6 p. 11 dalį atsako už butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkų kaupiamųjų lėšų sąskaitos tvarkymą ir šių lėšų naudojimą pagal paskirtį. Bendrija neturi transporto ir pajėgumų tokias šiukšles išvežti, taip pat negali leisti ne pagal paskirtį savo lėšų, samdydama paslaugą tokioms atliekoms išvežti.

Noriu pažymėti, savivaldybės atstovai reikalauja pateikti įrodymus, kas konkrečiai tokias atliekas palieka, t. y. pateikti fotofiksacijas su asmenimis, automobilių numeriais ir t. t. Tokios situacijos, kai fiksuojami pažeidėjai, yra konfliktinės ir gali būti pavojingos fiksuojančiojo sveikatai, sulaukiant grasinimų ir keiksmų. Bendrija nėra institucija, kuri prižiūri viešąją tvarką ir neprivalo to daryti.

Bendrija ne kartą teikė Savivaldybei prašymus šalia konteinerių pastatyti vaizdo kameras situacijai stebėti, tačiau vietoj to Savivaldybė pasiūlė konteinerius pastatyti dar arčiau gyvenamojo namo, taip sudarant sąlygas dar labiau teršti teritoriją, nes konteineriais naudojasi ne vien tik gyvenamojo namo <...> gyventojai. Bendrija savo lėšomis ir jėgomis daugelį metų pavyzdinčiai prižiūri jai paskirtą teritoriją, samdydama kiemsargį, organizuodama talkas, prižiūradama želdinius, genėdama medžius ir pan. Tačiau Savivaldybės atstovai niekaip nesugeba priversti sutvarkyti gretimos <...> teritorijos, kurią prižiūri UAB „Z“ (<...>), t. y. minima bendrovė gali nešienauti žolės visus metus, nerinkti šiukšlių, nuo lapų ir sniego nevalyti pravažiavimų / kiemų.

Savivaldybės administracijos direktoriaus nustatyta tvarka, kad vieno namo gyventojai turi tvarkyti dalies kvartalo suneštas atliekas, yra nelogiška ir netoleruotina, o Savivaldybės darbuotojai būtent tuo ir vadovaujasi, nesiremia protingumo ir logiškumo kriterijais. Nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis, buvo parinkti ir patvirtinti buitinių konteinerių aplinkos tvarkytojai, nevertinant ir neklausiant jų galimybių ir pajėgumų tai daryti, jų iš anksto neinformuojant, nevertinant teritorijų, kuriose konteineriai pastatyti. Mūsų Bendrijos atveju prižiūrimame konteinerius, esančius UAB „Z“ (<...>) paskirtoje priežiūrai teritorijoje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašau ištirti, ar Savivaldybės nustatyta tvarka neprieštarauja galiojantiems kitiems teisės aktams, ar pagrįstai yra reikalaujama bendrijų tvarkyti ir prižiūrėti teritorijas aplink konteinerius, kai yra subjektai teikiantys atliekų išvežimo paslaugas, o kiekvienas gyventojas moka už atliekų išvežimą. [...].“

8. VAKTA 2021 m. gruodžio 13 d. rašte Nr. S4-162(5.28Mr) Bendrijos pirmininkei rašoma:

„Vyriausybės atstovų įstaigoje 2021 m. lapkričio 15 d. buvo gautas Bendrijos pirmininkės Y 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimasis Nr. BJ-21/16 „Dėl buitinių atliekų konteinerių priežiūros tvarkos, nustatytos Klaipėdos m. savivaldybėje“ (toliau – Kreipimasis), kuriame nurodoma, jog Savivaldybės administracija reikalauja Bendrijos sutvarkyti prie jai priskirtų mišrių komunalinių atliekų konteinerių neteisėtai paliekamas stambiagabarites atliekas. Pareiškėja prašo ištirti, ar Savivaldybėje nustatyta tvarka neprieštarauja galiojantiems kitiems teisės aktams.

Pirmiausia, informuojame, kad Vyriausybės atstovas veikia Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu (toliau vadinama ir – SAPI) nustatytos kompetencijos ribose. Pagal SAPI 7 straipsnio 1 dalį Vyriausybės atstovas, prižiūradamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, tikrina, ar savivaldybės kolegialių ir nekolegialių administravimo subjektų teisės aktai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams. Pažymėtina, kad į Vyriausybės atstovo veikimo sferą nepatenka subjektinių teisių gynimo klausimai konkrečiais atvejais.

Savivaldybės taryba 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimo Nr. T2-370 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) 1 punktu patvirtino Atliekų tvarkymo taisykles..

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Atliekų tvarkymo taisyklių 68.5 papunktį atliekų surinkėjai privalo konteinerių ištuštinimo metu užtikrinti tvarką ir švarą 3 m atstumu aplink konteinerių aikštelę ar konteinerių stovėjimo vietą, t. y. surinkti, sušluoti tuo metu esančias smulkias (į šiukšliavežį telpančias) komunalines atliekas, įskaitant tuštinimo metu iš konteinerio iškritusias atliekas ir už 3 metrų ribos.

Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktas nustato, kad už aplinkos prie konteinerių aikštelės ar stovėjimo vietos nuolatinę priežiūrą bei švarą ir tvarką, taip pat už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą atsako atliekų turėtojai (naudojamo nekilnojamojo turto objekto savininkas arba nekilnojamojo turto objekto savininko atstovas pagal įstatymą, arba nekilnojamojo turto objekto savininko įgaliotas asmuo, arba daugiabučio namo savininkų bendrija, individualių gyvenamųjų namų savininkų bendrija, garažų savininkų bendrija, sodininkų bendrija ar kita bendrija, arba bendrojo naudojimo objektų administratorius, arba asmenys, sudarę jungtinės veiklos sutartis bendrosios dalinės nuosavybės teisei įgyvendinti) ir (ar) teritorijų valymo paslaugų teikėjai.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalis įtvirtina principą „teršėjas moka“ ir 1 dalyje nustato, jog šis principas reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išlaidas, patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas.

Pažymėtina, kad vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo 25 straipsniu, savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarantioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą.

LVAT, vertindamas Vilniaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimu Nr. 1-445, panašaus turinio nuostatą, 2021 m. lapkričio 11 d. nutartyje (adm. byla Nr. eA-1705-492/2021) pažymėjo, kad „[...] nesant pagrindo Taisyklių 51 punkte įtvirtintą apmokėjimą laikyti rinkliava ir jo nesiejant su galinčiu susidaryti atliekų kiekiu (atitinkamai paskirstant tokių atliekų tvarkymo išlaidas visiems kolektyviai už aplinkos taršą atsakingos grupės nariams), o šį apmokėjimą vertinant kaip atlyginimą už faktiškai suteiktas paslaugas, tačiau nesiejant to su komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutarčių sudarymu įstatymų nustatyta tvarka bei iš tokių sutarčių kylančiais įsipareigojimais, taip pat nesant galimybės nustatyti Taisyklių 51 punkte nurodytas atliekas neleistinai palikusį asmenį (teršėją), kuriam galėtų būti taikoma atitinkama iš teisės aktų kylanti atsakomybė, nėra pagrindo tokias atliekas pagal vienintelį Taisyklių 51 punkte įtvirtintą kriterijų – šių atliekų palikimo vietą – savaimė laikyti būtent atitinkamai konteinerių aikštelei, kurioje ar šalia kurios (iki 5 m atstumu) jos buvo neleistinai paliktos, priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkų (įgaliotų asmenų) atliekomis, t. y. remiantis vien šiuo kriterijumi, preziumuoti, kad pastarieji yra minėtų atliekų turėtojai (teršėjai). Todėl, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo aspektu Taisyklių 51 punkto nuostatos principo „teršėjas moka“ taikymo prasme negali būti laikomos proporcingomis. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Taisyklių 5 punktas ta apimtimi, kiek jame nustatyta, jog „konteinerių aikštelei priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkai ar įgalioti asmenys apmoka už šių atliekų surinkimą ir išvežimą pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka sudarytų paslaugų teikimo sutarčių įkainius. Patirtos sąnaudos paskirstomos konteinerių aikštelei priskirtiems nekilnojamojo turto objektams po lygiai“ prieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“.

Įvertinus nurodytas teisės normas ir LVAT suformuotą praktiką, darytina išvada, jog Taisyklių 60 punktas, nustatantis atliekų turėtojo atsakomybę už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą, neatitinka aukštesnės galios teisės aktų nuostatų.

Vykdamas Klaipėdos miesto savivaldybės administracinę priežiūrą, nustatyta, kad Savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio mėn. posėdžiui teikiamas sprendimo projektas (reg. 2021 m. gruodžio 2 d. Nr. T1-313) „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Sprendimo projektas), kuriuo planuojama pakeisti Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad šiuo metu VAKTA imtis SAPI 8 straipsnio 1 dalyje nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo, tai yra Savivaldybės tarybai motyvuotu teikimu pasiūlyti pakeisti atitinkamas Taisyklių nuostatas, nėra tikslinga.

Pažymime, kad Vyriausybės atstovų įstaigoje iki Savivaldybės tarybos posėdžio bus įvertintas pateikto Sprendimo projekto teisėtumas ir esant pagrindui Savivaldybės tarybai bus teikiamos prevencinės pastabos dėl Sprendimo projekto nuostatų, neatitinkančių aukštesnės galios teisės aktų reikalavimų. Jei posėdžio metu būtų atsisakyta pakeisti Taisyklių 60 punktą ar būtų priimtos kitos, prieštaraujančios aukštesnės galios teisės aktams, nuostatos, VAKTA spęstų dėl jam įstatymu nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo, tai yra kreiptusi į Savivaldybės tarybą su motyvuotu teikimu, siūlydamas pakeisti neteisėtą sprendimą. [...].“

9. Prie VAKTA 2021 m. gruodžio 13 d. rašto Nr. S4-162(5.28Mr) Bendrijos pirmininkei pridėtame Atliekų tvarkymo taisyklių projekto 1.21 punkte rašoma:

„1.21. pakeisti 60 punktą ir jį išdėstyti taip:

„60. Aplinkos prie konteinerių aikštelės ir (ar) stovėjimo vietos nuolatinė priežiūra bei švara ir tvarka užtikrinama Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nustatyta tvarka.

Kolektyvinių konteinerių aikštelių ir (ar) stovėjimo vietų priskyrimą atliekų turėtojams nustato Savivaldybės administracijos direktorius Mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių išdėstymo scheme.“

10. Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio vyriausiosios specialistės T. Ž. parengtame 2021 m. gruodžio 16 d. Nutarime dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas, nurodyta:

„[...]

Pažeidimo esmė – Viešosios tvarkos skyriaus darbuotojas atliktų patikrinimų metu: 2021 m. lapkričio 9 d. (2021 m. lapkričio 10 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-764), 2021 m. lapkričio 16 d. (2021 m. lapkričio 17 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-780), 2021 m. lapkričio 18 d. (2021 m. lapkričio 19 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-789), 2021 m. lapkričio 25 d. (2021 m. lapkričio 26 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-805), 2021 m. lapkričio 30 d. (2021 m. gruodžio 1 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-817), 2021 m. gruodžio 14 d. (2021 m. gruodžio 15 d. patikrinimo aktas Nr. ATP2-862) nustatė, kad ties <...>, Klaipėda, nėra užtikrinta mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerių stovėjimo vietos tvarka ir švari aplinka: prie konteinerių buvo sukrauti seni baldai, jų dalys, nebenaudojamos padangos bei kitos būtinos atliekos. Y, būdama Bendrijos pirmininkė, laikotarpiu nuo 2021 m. lapkričio 9 d. iki 2021 m. gruodžio 14 d. neužtikrino faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerių stovėjimo vietos tvarkos ir švarios aplinkos, tuo pažeisdama Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių 5 punkto (Asmenys privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose, veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų valdytojus. [...]), 8.3 papunkčio (užtikrinama faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės ir konteinerių stovėjimo vietos tvarka ir švari aplinka. [...]) reikalavimus.

[...]

Vadovaudamasis (-i) Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 366 str. 1 d. nutariau skirti asmeniui administracinę nuobaudą ir (arba) administracinio poveikio priemonę:

nuobauda – įspėjimas. [...]“

11. VAKA 2022 m. sausio 28 d. rašte Nr. S4-17(5.15E) Savivaldybės merui ir Savivaldybės administracijos direktoriui rašoma:

„Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunama informacija apie tai, kad Savivaldybės administracija reikalauja, jog daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų ir (ar) jų atstovai tvarkytų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių paliktas stambiagabarites atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma, nors toks reikalavimas pagal teismų formuojamą praktiką yra prieštaraujantis Atliekų tvarkymo įstatyme įtvirtintam principui „teršėjas moka“. Pažymėtina, jog Savivaldybės tarybos (toliau – Taryba) patvirtintos Tvarkymo ir švaros taisyklės bei Atliekų tvarkymo taisyklės nenumato asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktų atliekų.

LVAT, vertindamas Vilniaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimu Nr. 1-445, teisėtumą, 2021 m. lapkričio 11 d. nutartyje (adm. byla Nr. eA-1705-492/2021) pažymėjo, kad „[...] nesant galimybės nustatyti Taisyklių 51 punkte nurodytas atliekas neleistinai palikusį asmenį (teršėją), kuriam galėtų būti taikoma atitinkama iš teisės aktų kylanti atsakomybė, nėra pagrindo tokias atliekas pagal vienintelį Taisyklių 51 punkte įtvirtintą kriterijų – šių atliekų palikimo vietą – savaime laikyti būtent atitinkamai konteinerių aikštelei, kurioje ar šalia kurios (iki 5 m atstumu) jos buvo neleistinai paliktos, priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkų (įgaliotų asmenų) atliekomis, t. y. remiantis vien šiuo kriterijumi preziumuoti, kad pastarieji yra minėtų atliekų turėtojai (teršėjai). Todėl, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo aspektu Taisyklių 51 punkto nuostatos principo „teršėjas moka“ taikymo prasme negali būti laikomos proporcingomis. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Vilniaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių 51 punktas ta apimtimi, kiek jame nustatyta, jog „konteinerių aikštelei priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkai ar įgalioti asmenys apmoka už šių atliekų surinkimą ir išvežimą pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka sudarytų paslaugų teikimo sutarčių įkainius. Patirtos sąnaudos paskirstomos konteinerių aikštelei priskirtiems nekilnojamojo turto objektams po lygiai“, prieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“.

Taryba 2021 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T2-303 „Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimo Nr. T2-370 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370, 60 punktą, nustačiusi, jog už aplinkos prie konteinerių aikštelės ar stovėjimo vietos nuolatinę priežiūrą bei švarą ir tvarką, taip pat už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą atsako atliekų turėtojai (naudojamo nekilnojamojo turto objekto savininkas arba nekilnojamojo turto objekto savininko atstovas pagal įstatymą, arba nekilnojamojo turto objekto savininko įgaliotas asmuo, arba daugiabučio namo savininkų bendrija, individualių gyvenamųjų namų savininkų bendrija, garažų savininkų bendrija, sodininkų bendrija ar kita bendrija, arba bendro naudojimo objektų administratorius, arba asmenys, sudarę juntinės veiklos sutartis bendrosios dalinės nuosavybės teisei įgyvendinti) ir (ar) teritorijų valymo paslaugų teikėjai.

Šiuo metu galiojantis Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktas nustato, kad aplinkos prie konteinerių aikštelės ir (ar) stovėjimo vietos nuolatinė priežiūra bei švara ir tvarka užtikrinama Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nustatyta tvarka.

Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių, patvirtintų Tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185 „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais (toliau – Tvarkymo ir švaros taisyklės), 8.3 punktas nustato asmenų pareigą užtikrinti faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės ir konteinerių stovėjimo vietos tvarką ir švarią aplinką. Pažymėtina, jog Tvarkymo ir švaros taisyklės nenumato asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktų atliekų.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi SAPI 9 straipsnio 1 dalies 3 punktu, prašau įvertinti Tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo klausimą ir pagrindus, kuriais remiantis reikalaujama daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų tvarkyti šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių paliktas stambiagabarites atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma, ir jei reikalinga, svarstyti Tvarkymo ir švaros taisyklių tikslinimo klausimą, siekiant užtikrinti taisyklėse nustatytų reikalavimų aiškumą bei nedviprasmiškumą. Prašau apie šių klausimų svarstymo rezultatus ir veiksmus, kurių planuojama imtis savivaldybėje, informuoti Vyriusybės atstovą iki 2022 m. vasario 12 d.“

12. Vyriusybės atstovų įstaiga 2022 m. vasario 8 d. raštu Nr. S-10(5.27E) kreipėsi į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją (toliau vadinama ir – Ministerija), prašydama pateikti institucijos kompetentingą nuomonę bei paaiškinti, ar savivaldybių tvarkymo ir švaros taisyklėse nustatyta pareiga asmenims patiems tvarkyti daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtas teritorijas bei mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietas ir aikšteles arba sudaryti šios teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, atitinka Atliekų tvarkymo įstatymo reikalavimus ir neprieštarauja principui „teršėjas moka.“

13. Savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 10 d. raštu Nr. (4.23E)-R2-523 kreipėsi į Ministeriją, prašydama išsakyti savo nuomonę, ar Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 29 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintos Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklės ta apimtimi, kai bendrojo naudojimo objekto valdytojams yra priskirta pareiga faktiškai naudojamoje teritorijoje užtikrinti esančių mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių ir konteinerių stovėjimo vietų tvarką ir švarią aplinką (įskaitant ir didžiųjų bei kitų atliekų surinkimą nuo konteinerių aikštelių ir jų išvežimą), neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka.“

14. Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teismo 2022 m. vasario 10 d. nutartimi administracinio nusižengimo byloje Nr. II-133-563/2022 buvo paliktas galioti Savivaldybės administracijos 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimas administracinio nusižengimo byloje. Teismas konstatavo:

„[...] Pagal Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 2 straipsnio 7 dalį „daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų bendrija“ – ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis juridinis asmuo, įsteigtas naudoti, valdyti, prižiūrėti bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektus arba juos sukurti bendrijos narių poreikiams, arba tenkinti kitus bendruosius poreikius. Iš to seka, kad bendrija, tenkindama kitus bendruosius poreikius – prižiūrėti ir tvarkyti nustatyta tvarka priskirtas teritorijas, tokiu būdu įgyvendina Taisyklių 5 punkte nustatytą įpareigojimą, jog asmenys privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų valdytojus. [...]“

15. Savivaldybės administracijos 2022 m. vasario 11 d. rašte Nr. (4.28E.)-R2-533 VAKTA rašoma:

„Atsakydami į Jūsų 2022 m. sausio 28 d. raštu Nr. S4-17(5.15E) pateiktą prašymą įvertinti Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 29 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintų Tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo klausimą ir pagrindus, informuojame, kad Savivaldybės administracija 2022 m. vasario 10 d. raštu Nr. (4.23E)-R2-523 kreipėsi į Ministeriją su prašymu išsakyti nuomonę, ar šios taisyklės ta apimtimi, kai bendrojo naudojimo objekto valdytojams yra priskirta pareiga faktiškai naudojamoje teritorijoje užtikrinti esančių mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių ir konteinerių stovėjimo vietų tvarką ir švarią aplinką (įskaitant ir didžiųjų bei kitų atliekų surinkimą nuo konteinerių aikštelių ir jų išvežimą), neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka.“

Gavę atsakymą iš Ministerijos, spręsimė ar būtina keisti Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių reglamentavimą.“

16. VAKTA 2022 m. kovo 21 d. rašte Nr. S4-38(5.28Mr) Seimo kontrolierei rašoma:

„[...]

Atsižvelgiant į šioje byloje LVAT pateiktas išvadas, buvo vertinamas visų Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų teisėtumas, t. y. ar juose nėra numatyta įpareigojimų gyventojams tvarkyti šalia komunalinių atliekų konteinerių neleistinai paliktas atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, ar apmokėti už tokį tvarkymą.

Patikrinimo metu buvo nustatyta, jog Savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370 patvirtintų Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą, nustatęs, jog „už aplinkos prie konteinerių aikštelės ar stovėjimo vietos nuolatinę priežiūrą bei švarą ir tvarką, taip pat už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą atsako atliekų turėtojai [...]“, neatitiko aukštesnės galios teisės aktų.

Vykdamas Savivaldybės administracinę priežiūrą, ir žodžiu informavus Savivaldybės administracijos specialistus apie LVAT suformuotą praktiką, buvo nustatyta, kad yra parengtas ir Savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio mėn. posėdžiui teikiamas sprendimo projektas (reg. 2021 m. gruodžio 2 d. Nr. T1-313) „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Sprendimo projektas), kuriuo planuojama pakeisti aukštesnės galios teisės aktų neatitinkantį Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą.

Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu klausimu jau buvo parengtas Sprendimo projektas ir VAKTA, vykdydamas išankstinę savivaldybių priežiūrą turėjo galimybę įvertinti šio Sprendimo projekto teisėtumą, buvo prieita prie išvados, kad VAKTA imtis SAPI 8 straipsnio 1 dalyje nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo, tai yra Savivaldybės tarybai motyvuotu teikimu siūlyti pakeisti Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punkto nuostatas, nėra tikslinga.

Savivaldybės taryba 2021 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T2-303 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimo Nr. T2-370 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė nagrinėjamai situacijai aktualų Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą [...]. Šiuo metu galiojantis Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą nustato, kad aplinkos prie konteinerių aikštelės ir (ar) stovėjimo vietos nuolatinę priežiūrą bei švarą ir tvarką užtikrinama Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nustatyta tvarka.

Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintų Tvarkymo ir švaros taisyklių 8.3 punktą nustato asmenų pareigą užtikrinti faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės ir konteinerių stovėjimo vietos tvarką ir švartą aplinką.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog Tvarkymo ir švaros taisyklės nenumato asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktų atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja. Tokiu būdu, Vyriausybės atstovų įstaigoje nenustačius prieštaravimų aukštesnės galios teisės aktams, VAKTA neturi teisinio pagrindo imtis įstatymų nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo.

Pareiškėja Skunde nurodo, kad „VAKTA, net ir žinodamas LVAT neskundžiamą nutartį, 2021 m. gruodžio 13 d. pateiktame rašte Nr. S4-162(5.28Mr) nurodė, kad stebės situaciją, kaip Savivaldybėje yra tikslinami teisės aktai – taisyklės ir jokių siūlymų neteiks. Savivaldybės administracijos atstovai, prisidengdami tuo, kad VAKTA savo tvirtos pozicijos neišsako, ar negina jos teisme, kaip tai darė Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, t. y. dėl Vilniaus savivaldybės priimtų taisyklių kreipėsi į teismą, nekeičia savo taisyklių taip, kad jos neprieštarautų aukštesnės galios teisės aktams.“

Pažymėtina, kad VAKTA 2021 m. gruodžio 13 d. raštu Nr. S4-162(5.28Mr) „Dėl komunalinių atliekų konteinerių priežiūros tvarkos, nustatytos Klaipėdos miesto savivaldybėje“ (toliau – Atsakymas) [...] informavo Pareiškėją, jog „Vyriausybės atstovų įstaigoje iki Savivaldybės

tarybos posėdžio bus įvertintas pateikto Sprendimo projekto teisėtumas ir esant pagrindui Savivaldybės tarybai bus teikiamos prevencinės pastabos dėl Sprendimo projekto nuostatų, neatitinkančių aukštesnės galios teisės aktų reikalavimų. Jei posėdžio metu būtų atsisakyta pakeisti Taisyklių 60 punktą ar būtų priimtos kitos, prieštaraujančios aukštesnės galios teisės aktams, nuostatos, VAKTA spręstų dėl jam įstatymu nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo, tai yra kreiptųsi į Savivaldybės tarybą su motyvuotu teikimu, siūlydamas pakeisti neteisėtą sprendimą.“

Atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės taryba pakeitė nagrinėjamoje situacijoje aktualų Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą ir tai, kad Savivaldybės norminiai teisės aktai nebenumatė asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktas atliekas, VAKTA neturėjo teisinio pagrindo imtis įstatymu jam suteiktų įgaliojimų įgyvendinimo.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjos argumentai, jog VAKTA neišsako savo tvirtos pozicijos ar negina jos teisme, kaip tai darė Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje, taip pat, kad Savivaldybės administracija, patvirtinusi tokias taisykles, elgiasi neteisėtai, yra nepagrįsti, kadangi šiuo metu galiojančios Atliekų tvarkymo taisyklės nenustato asmenų pareigos tvarkyti šalia komunalinių atliekų konteinerių neteisėtai paliktų atliekų.

Pažymėtina ir tai, kad jau po VAKTA atsakymo Pareiškėjai pateikimo, Vyriausybės atstovų įstaigoje buvo gauta informacijos apie tai, kad Savivaldybės administracija reikalauja, jog daugiabučių gyvenamųjų namų savininkai ir (ar) jų atstovai tvarkytų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių paliktas stambiagabarites atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma, nors toks reikalavimas pagal teismų formuojamą praktiką yra prieštaraujantis Atliekų tvarkymo įstatyme įtvirtintam principui „teršėjas moka“ bei nenumatytas nei Tvarkymo ir švaros taisyklėse, nei Atliekų tvarkymo taisyklėse.

Vyriausybės atstovui įstatymas nesuteikia įgaliojimų prižiūrėti, kaip vykdomos savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų, nagrinėjamu atveju Tvarkymo ir švaros taisyklių ir Atliekų tvarkymo taisyklių, nuostatos. Tačiau atsižvelgdamas į gaunamą, taip pat ir viešojoje erdvėje pateiktą informaciją, VAKTA 2022 m. sausio 28 d. raštu Nr. S4-17(5.15E) „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo“ [...] kreipėsi į Savivaldybės merą ir Savivaldybės administracijos direktorių, atkreipdamas dėmesį į susiklosčiusią situaciją ir prašydamas įvertinti Tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo klausimą ir pagrindus, kuriais remiantis reikalaujama daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų tvarkyti šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių paliktas stambiagabarites atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma, ir, jei reikalinga, svarstyti Tvarkymo ir švaros taisyklių tikslinimo klausimą, siekiant užtikrinti taisyklėse nustatytų reikalavimų aiškumą bei nedviprasmiškumą, bei apie šių klausimų svarstymo rezultatus ir veiksmus, kurių planuojama imtis savivaldybėje, informuoti VAKTA.

Savivaldybės administracija 2022 m. vasario 10 d. raštu Nr. (4.23E)-R2-523 „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių teisėtumo“ [...] ir 2022 m. vasario 11 d. raštu Nr. (4.28E)-R2-533 „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo“ [...] informavo, kad Savivaldybės administracija kreipėsi į Ministeriją su prašymu išsakyti nuomonę, ar šios taisyklės ta apimtimi, kad bendrojo naudojimo objekto valdytojams yra priskirta pareiga faktiškai naudojamoje teritorijoje užtikrinti esančių mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių ir konteinerių stovėjimo vietų tvarką ir švarią aplinką (įskaitant ir didžiųjų bei kitų atliekų surinkimą nuo konteinerių aikštelių ir jų išvežimą), neprieštaruoja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“. [...].“

17. Savivaldybės administracija Seimo kontrolierę informavo, kad Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų 2022 m. vasario 10 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. II-133-563/2022 įsiteisėjo 2022 m. kovo 8 d. Rašte rašoma:

„[...]“

- Klaipėdos miesto taryba 2019 m. balandžio 12 d. sprendimu Nr. T2-185 pavedė Savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinti mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių išdėstymo schemą ir nustatyti konteinerių aikštelių priskyrimą atliekų turėtojams. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. rugsėjo -

16 d. įsakymu Nr. AD1-1229 (toliau – įsakymas) mišrių atliekų konteinerių stovėjimo vieta prie <...> buvo priskirta <...> namui. Atliekų konteinerių stovėjimo vieta ir skaičius Klaipėdos mieste jau buvo nustatyta iki nustatant atliekų konteinerių priskyrimą atliekų turėtojams atsižvelgiant į realų poreikį, remiantis daugiamete patirtimi. Atliekų konteinerių priskyrimas atliekų turėtojams nustatytas atsižvelgiant į tai, kur realiai patogiau ir/ar arčiausia atliekų turėtojams yra atsikratyti buityje susidariusių atliekų.

Pažymėtina, kad parengtas Įsakymo projektas buvo viešinamas Savivaldybės interneto svetainėje 2019 m. rugpjūčio 12 d.:

<https://www.klaipeda.lt/lt/skelbimai/sprendziamas-konteineriu-priskyrimas/6625>

Bendrijos pirmininkė buvo supažindinta su projektu (pridedamas el. laiškas). Iš Bendrijos pasiūlymų ar pastabų dėl projekto nebuvo sulaukta.

Kolektyviniai atliekų konteineriai statomi atliekų turėtojams prieinamose ir atliekų vežėjams privažiuojamose vietose. Kolektyviniai atliekų konteineriai, kuriais naudojasi <...> namo atliekų turėtojai, stovi <...> namui priskirtoje faktiškai naudojamoje teritorijoje. Pažymėtina, kad <...> namui priskirtoje faktiškai naudojamoje teritorijoje nėra pastatytų kolektyvinio naudojimo atliekų konteinerių, todėl šiam namui priskirta naudotis artimiausiais kolektyvinio naudojimo atliekų konteineriais. [...].“

18. Ministerijos 2022 m. gegužės 18 d. rašte Vyriausybės atstovų įstaigai ir Savivaldybės administracijai rašoma:

Atsakydami į Jūsų raštą, teikiame Ministerijos nuomonę [...]:

1) Dėl „atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja“ ir „šiukšlių“ sampratų skirtumų

Atliekos, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja – bet kurios bešeimininkės atliekos, kurių turėtojas nežinomas (toliau – bešeimininkės atliekos). Pagrindinis atliekų priskyrimo bešeimininkėms atliekomis kriterijus – priklausymas neidentifikuojamam atliekų turėtojui. Bešeimininkės atliekos nebūtinai yra šiukšlės.

Atliekų tvarkymo įstatyme apibrėžtos šiukšlės – atliekos, išmestos viešose vietose (viešuose paplūdimiuose, vandens telkiniuose ir jų pakrantėse, miškuose, parkuose, skveruose, aikštelėse, stotelėse, pakelėse ir pan.) ne į viešas jų surinkimo sistemas [...]. Šiukšlės gali būti tiek bešeimininkės, tiek su žinomu šeimininku – šiukšlintoju (kai jį įmanoma nustatyti). Pagrindinis atliekų priskyrimo Atliekų tvarkymo įstatyme apibrėžtomis šiukšlėms kriterijus – jos mėtos viešos vietos aplinkoje;

2) Dėl savivaldybių teisės tvarkymo ir švaros taisyklėse nustatytų reikalavimų daugiabučių gyvenamųjų namų savininkams tvarkyti namui priskirtoje teritorijoje išmestas atliekas ir „šiukšles“

LVAT 2021 m. lapkričio 11 d. nutartyje (adm. byla Nr. eA-1705-492/2021) pažymėta, kad „[...] nesant galimybės nustatyti [...] atliekas neleistina palikusį asmenį (teršėją), kuriam galėtų būti taikoma atitinkama iš teisės aktų kylanti atsakomybė, nėra pagrindo tokias atliekas pagal vienintelį [...] kriterijų – šių atliekų palikimo vietą – savaime laikyti būtent atitinkamai konteinerių aikštelei, kurioje ar šalia kurios (iki 5 m atstumu) jos buvo neleistina paliktos, priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkų (įgaliotų asmenų) atliekomis, t. y. remiantis vien šiuo kriterijumi preziumuoti, kad pastarieji yra minėtų atliekų turėtojai (teršėjai)“.

Vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatyme [...] įtvirtintu principu „teršėjas moka“, atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išlaidas, patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas [...] (t. y. asmuo, dėl kurio veiklos susidaro atliekų) arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas [...] (t. y. atliekų darytojas arba asmuo, turintis atliekų) ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas.

Sprendžiant dėl savivaldybių pareigos organizuoti šiukšlių tvarkymą perkėlimo daugiabučių gyvenamųjų namų savininkams ir atliekų turėtojams pirmiausiai reikia nustatyti:

- kokios pareigos ir kam kyla teritorijos, priskirtos daugiabučiui gyvenamajam namui,

priežiūros ir tvarkymo procese;

- kas yra daugiabučiui gyvenamajam namui priskirtos teritorijos priežiūra ir tvarkymas;
- kokios pareigos ir kam kyla atliekų tvarkymo procese;
- ar daugiabučiui gyvenamajam namui priskirta teritorija, kurioje netinkamai išmestos atliekos, yra vieša vieta.

Civilinis kodeksas nustato, kad butų ir kitų patalpų savininkai (naudotojai) bendrojo naudojimo objektus privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti [...].

Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatyme pastato bendrojo naudojimo objektams priskiriamas bendrojo naudojimo žemės sklypas – bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų naudojamas ir (ar) valdomas žemės sklypas [...]. Daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų bendrija (toliau – bendrija) pirmininkas atsako už bendrojo naudojimo žemės sklypo (sklypų) naudojimą ir tvarkymą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus [...]. Jeigu butų ir kitų patalpų savininkai neįsteigia bendrijos arba nesudaro jungtinės veiklos sutarties, taip pat jei bendrija likviduota arba nutraukta jungtinės veiklos sutartis, skiriamas bendrojo naudojimo objektų administratorius [...] (toliau – administratorius). Viena iš administratoriaus atliekamų funkcijų – vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais žemės sklypų priežiūrą, organizuoti bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais patalpų savininkų naudojamo ir (ar) valdomo žemės sklypo (toliau – žemės sklypas) priežiūrą [...].

Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojas (butų ir kitų patalpų savininkų bendrija, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotas asmuo arba bendrojo naudojimo objektų administratorius [...]), vykdydamas savo funkcijas, be kita ko, privalo parengti namo bendrojo naudojimo objektų aprašą. Bendrojo naudojimo objektų aprašas – pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą tipinę formą parengtas dokumentas, kuriame nurodoma daugiabučio gyvenamojo namo ar kitos paskirties pastato (pastatų) bendrojo naudojimo objekto rūšis, paskirtis, požymiai, buvimo vieta, su objektu susiję butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkai ir kiti objektą charakterizuojantys duomenys [...]. Daugiabučio gyvenamojo namo ar kitos paskirties pastato (pastatų) bendrojo naudojimo objektų aprašo tipinė (pavyzdinė) forma patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu [...]. Pagal šios formos reikalavimus rengiant objektų aprašą ir nurodant pastato rodiklius, be kita ko, nurodomas įstatymų nustatyta tvarka pastato butų, patalpų savininkų naudojamo ar valdomo žemės sklypo ar jo dalies plotas, įregistravimo data, unikalus numeris, kadastrinis numeris.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad teisės aktai savivaldybėms nesuteikia teisės daugiabučiam namui priskirti teritorijos, kuri nėra teisės aktų nustatyta tvarka suformuotas žemės sklypas, nustatyti pareigą daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams, daugiabučių namų savininkų bendrijoms organizuoti namo bendrojo naudojimo objektu nesančios teritorijos priežiūrą ir tvarkymą. Savivaldybės turėtų organizuoti prie daugiabučių namų esančių teritorijų tvarkymą ir priežiūrą iki minėti sklypai įstatymų nustatyta tvarka bus suformuoti ir priskirti šiems namams (registruojami Nekilnojamojo turto registre, nurodant paskirtį, su sklypu susijusias namo butų ir kitų patalpų savininkų teises ir pan.).

Savivaldybių tarybų tvirtinamose tvarkymo ir švaros taisyklėse nevienodai nustatoma, kas įeina į teritorijų priežiūrą ir tvarkymą (prižiūrėti statinius, žemės sklypus, želdinius, teritorijas, pjauti žolę, nuo gatvių, pėsčiųjų takų, įvažiavimų sušluoti šiukšles, žemes, panaikinti dygstančią žolę, barstyti slidžius takus, valyti ir išvežti sniegą, pritvirtinti namų numerius ir t. t.) ir kas už tai atsakingas. Tai, kad savivaldybės įpareigoja daugiabučių namų patalpų savininkus, administratorius, daugiabučių namų savininkų bendrijas užtikrinti daugiabučiam namui priskirto žemės sklypo priežiūrą ir tvarkymą, savaime nepanaikina Atliekų tvarkymo įstatyme savivaldybėms nustatytos pareigos organizuoti šeimininkų atliekų ir šiukšlių tvarkymą [...]. Šiukšlių tvarkymo organizavimas nelygu šio organizavimo pareigos perkėlimui kitam subjektui.

Atsižvelgdami į tai ir į principą „teršėjas moka“, manome, kad savivaldybės, negalėdamos nustatyti / įrodyti daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtose teritorijose, į kurias nėra

apribotas asmenų pateikimas, išmestų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, turėtų pačios organizuoti šių bešeimininkių atliekų ir šiukšlių tvarkymą ir neperkelti įstatymu joms pavestos tokių atliekų ir šiukšlių tvarkymo organizavimo pareigos daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams ar daugiabučių namų savininkų bendrijoms;

3) Dėl klausimo, ar Atliekų tvarkymo įstatyme vartojama „viešosios vietos“ sąvoka apima teritorijas, priskirtas daugiabučiams gyvenamiesiems namams, į kurias nėra apribotas asmenų pateikimas

Atliekų tvarkymo įstatyme pateiktame šiukšlių sąvokos apibrėžime [...] pateiktas nebaigtinis viešų vietų sąrašas: viešieji paplūdimiai, vandens telkiniai ir jų pakrantės, miškai, parkai, skverai, aikštelės, stotelės, pakelės ir pan. Tačiau įvertinus išvardintų pavyzdžių tarpusavio panašumą, darytina išvada, kad šiukšlėmis, kurių tvarkymą turi organizuoti savivaldybės, laikytinos tik labai panašiose į nurodytas viešose vietose netinkamai išmestos atliekos. Atliekų tvarkymo įstatyme išvardinti viešų vietų pavyzdžiai neapima tokių viešųjų vietų kaip seniūnijų, savivaldybių pastatai, kavinės, parduotuvės, mokyklos, gydymo įstaigos ir pan. Manome, kad Atliekų tvarkymo įstatyme minimos viešos vietos taip pat neapima daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtų teritorijų, į kurias apribotas asmenų pateikimas.

Atsižvelgdami į teismų praktiką, kai vieša vieta pripažįstamas gyvenamojo namo kiemas (LVAT nutartys administracinėse bylose Nr. 1183/2002, Nr. N⁹-352/2004, Nr. N⁶²-2800/2010 ir kt.), manome, kad daugiabučiam namui priskirtas žemės sklypas gali būti laikomas vieša vieta, kai šis žemės sklypas yra laisvai prieinamas pašaliniams asmenims (pvz., nėra aptvertas), t. y. kai pašalinių asmenų pateikimas į šį sklypą nėra apribotas arba uždraustas. Kilus ginčui dėl bešeimininkių atliekų ar šiukšlių tvarkymo, galutinį sprendimą dėl vietos, kurioje netinkamai išmestos atliekos, pripažinimo vieša galėtų priimti tik teismas. [...];

4) Dėl savivaldybių tvarkymo ir švaros taisyklėse nustatytos pareigos asmenims patiems tvarkyti mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietas ir aikšteles arba sudaryti šios teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis atitikimo Atliekų tvarkymo įstatymo reikalavimams ir principui „teršėjas moka“

Pažymime, kad savivaldybių tarybų tvirtinamos tvarkymo ir švaros taisyklės nėra Atliekų tvarkymo įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas. Pareiga tvarkyti daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtus žemės sklypus kyla iš Civilinio kodekso, Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo, Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų [...]. Atliekų tvarkymo įstatymas su minėta pareiga susijęs tik tiek, kad: 1) daugiabučiam gyvenamajam namui priskirtame žemės sklype atsiradus bešeimininkėms atliekoms, jų tvarkymą turės organizuoti savivaldybė, 2) daugiabučiam gyvenamajam namui priskirtame žemės sklype atsiradus šiukšlėms ir minėtą sklypą pripažinus vieša vieta, šiukšlių tvarkymą turės organizuoti savivaldybė.

Manome, kad savivaldybėms negalint įrodyti atliekų ar šiukšlių, paliktų / rastų prie daugiabučių namų esančiose teritorijose, tiesioginio ryšio su šių daugiabučių namų patalpų savininkais (t. y. kad jie tose teritorijose išmetė / paliko šias atliekas ar šiukšles), daugiabučių namų patalpų savininkų apmokestinimas už šių bešeimininkių atliekų ar šiukšlių tvarkymą prieštarautų principui „teršėjas moka“.

Atliekų turėtojai, mokėdami vietinę rinkliavą arba įmoką už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą, kartu apmoka ir komunalinėms atliekoms tvarkyti skirtos infrastruktūros eksploatavimo ir atnaujinimo sąnaudas [...]. Atliekas iš prie daugiabučių namų konteinerių surenkantys atliekų tvarkytojai paprastai įpareigoti teikiant komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo paslaugą ne tik surinkti surinkimo ir vežimo metu išsibarsčiusias atliekas [...], bet ir surinkti šalia konteinerių paliktas atliekas (išskyrus didelių gabaritų atliekas), po konteinerių ištuštinimo palikti tvarkingą aplinką, t. y. prižiūrėti ir tvarkyti komunalinių atliekų surinkimo konteinerių aikšteles. Atsižvelgdami į tai, manome, kad komunalinių atliekų surinkimo konteinerių aikštelių tvarkymo pareiga neturėtų būti priskirta daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams ar daugiabučių namų savininkų bendrijoms.

Atkreipiame dėmesį, kad savivaldybės, rengdamos tvarkymo ir švaros taisykles, galimai „šiukšlių“ sąvoką naudojo (naudoja) kita prasme nei apibrėžta Atliekų tvarkymo įstatyme (nuo 2021 m. lapkričio 13 d. aktuali redakcija).“

19. VAKTA 2022 m. birželio 14 d. teikime Nr. TR4-12(5.4E) Savivaldybės tarybai (kopiją teikiant Savivaldybės administracijos merui) rašoma:

„[...] Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių 3.3, 3.7 papunkčiai, 5 punktą ta apimtimi, kuria nustato, kad asmenys, veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų vykdytojus, privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose pagal teritorijų planavimo dokumentą prie pastato ar jų grupės suplanuotuose žemės sklypuose, bet neįregistruotuose Nekilnojamojo turto registre arba, jeigu pagal teritorijų planavimo dokumentą prie pastato ar jų grupės nesuplanuotas žemės sklypas, teritorijose iki įstatymų nustatyta tvarka suformuoto gretimo sklypo ar faktiškai naudojamos teritorijos, bet ne daugiau kaip 50 metrų nuo pastatų išorinių atitvarų, neatitinka Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtinto savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principo, Civilinio kodekso 4.83 straipsnio 4 dalies, Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pasatų savininkų bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalies 5 punkto, 14 straipsnio 6 dalies 9 punkto, Žemės įstatymo 2 straipsnio 14 dalies, Administravimo nuostatų 4.3 papunkčio, Pavyzdinės jungtinės veiklos sutarties 3.5, 7.2 papunkčių nuostatų.

[...]

Tai, kad Savivaldybė įpareigoja daugiabučių gyvenamųjų namų butų ir kitų patalpų savininkus, bendrojo naudojimo objektų valdytojus (butų ir kitų patalpų savininkų bendrija, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotas asmuo arba bendrojo naudojimo objektų administratorius) užtikrinti daugiabučiam namui priskirto žemės sklypo ar kitos teritorijos priežiūrą ir tvarkymą, savaime nepanaikina Atliekų tvarkymo įstatyme savivaldybėms nustatytos pareigos organizuoti bešeimininkų atliekų ir šiukšlių tvarkymą. Šiukšlių ir bešeimininkų atliekų tvarkymo organizavimas negali būti prilyginamas šio organizavimo pareigos perkėlimui kitam subjektui. Savivaldybės nurodytą kompetenciją turi įgyvendinti taip, kad būtų užtikrinami teisės aktų reikalavimai, be kita ko ir Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintas principas “teršėjas moka”.

Tokiu būdu, Savivaldybė, negalėdama nustatyti (įrodyti) daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtose teritorijose, į kurias nėra apribotas patekimas, išmestų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, turėtų pačios organizuoti šių bešeimininkų atliekų ir šiukšlių tvarkymą. Atliekų turėtojai negali būti įpareigojami jokia forma apmokėti už bešeimininkų atliekų tvarkymą.

[...] Taisyklių 3.3, 3.7 papunkčiai, 5 punktą ir 8.3 papunktis ta apimti, kuria nustato, jog asmenys, veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų valdytojus, privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose esančių mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir jų aikštelių užimamų teritorijų ir teritorijos 3 metrų spinduliu aplink konteinerių stovėjimo vietas ir jų aikšteles, taip pat neatitinka ir Atliekų tvarkymo įstatymo 25 straipsnio, 28 straipsnio 7 dalies, 32 straipsnio nuostatų.

[...]

Siūlau svarstyti Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimo Nr. T2-185 „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) pakeitimo klausimą. Vadovaujantis SAPI 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Vyriausybės atstovo teikimas turi būti apsvarstytas artimiausiam posėdyje (bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį) ir apie priimtą sprendimą Vyriausybės atstovui turi būti pranešta raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Atkreipiu Mero dėmesį į tai, kad pagal SAPI 8 straipsnio 6 dalį, meras artimiausiam savivaldybės tarybos posėdyje su šiuo teikimu turi supažindinti tarybos narius. Informuoju Jus apie tai, kad Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis SAPI 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, gali nustatyti kitą

teikimo įvykdymo terminą, jeigu bus gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto motyvuotas prašymas šį terminą pratęsti, išskyrus atvejus, kai nurodytų veiksmų įvykdymo terminas yra nustatytas įstatyme ar Vyriausybės nutarime. [...].“

20. Vyriausybės atstovų įstaigos 2021 m. rugpjūčio 5 d. rašte Nr. S-67(1.7E) Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai rašoma:

„Atsižvelgdami į 2020 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 pakeitimo įstatymo atitinkamų nuostatų taikymo ypatumus Vyriausybės atstovų įgaliojimų įgyvendinimo kontekste, taip pat įvertinę LVAT nuosekliai formuojamą praktiką dėl Vyriausybės atstovų atliekamų veiksmų (įgaliojimų), nagrinėjant gautus asmenų prašymus, prašome apsvarstyti galimybę papildyti SAPI nauju – asmenų pranešimų nagrinėjimo Vyriausybės atstovų įstaigoje, reglamentavimu. Manome, kad naujas specialus reglamentavimas SAPI yra būtinas dėl žemiau nurodytų motyvų.

1. Dėl viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 2 dalies taikymo Vyriausybės atstovų veikloje.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ) 1 straipsnio 2 dalis numato, jog šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.

Vyriausybės atstovų įgaliojimus ir įgaliojimų įgyvendinimo tvarką reglamentuoja SAPI. Vyriausybės atstovai, vykdydami savivaldybių administracinę priežiūrą, turi įgaliojimus motyvuotu teikimu pasiūlyti atitinkamam savivaldybės administravimo subjektui pakeisti ar panaikinti teisės aktą (SAPI 8 straipsnio 1 dalis), savivaldybės administravimo subjektui pateikti rašytinį reikalavimą neatidėliojant įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą (SAPI 8 straipsnio 2 dalis), savo potvarkiu stabdyti teisės akto, kuriuo gali būti sudarytas galimai viešąjį interesą pažeidžiantis sandoris, arba kad priimtas teisės aktas gali pažeisti viešąjį interesą (SAPI 8 straipsnio 4 dalis).

Pažymėtina ir tai, kad Vyriausybės atstovas vykdo viešąjį administravimą, veikdamas administracinių paslaugų teikimo srityje, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka nagrinėja prašymus ir teikia prašomą informaciją ar išduoda dokumentus.

Vadovaujantis SAPI 7 straipsnio 8 dalimi, Vyriausybės atstovas nenagrinėja fizinių ir juridinių asmenų skundų dėl savivaldybės administravimo subjektų neveikimo ar priimtų individualių teisės aktų, kurių apskundimo tvarką nustato Administracinių bylų teisenos įstatymas ar konkrečią sritį reglamentuojantys įstatymai.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, manytina, jog SPAĮ ir kiti specialūs įstatymai nustato Vyriausybės atstovų veiklos, atliekant VAĮ 1 straipsnio 2 dalyje nurodytus veiksmus, reglamentavimą, išskyrus tvarką, pagal kurią priimami ir nagrinėjami asmenų prašymai. Tokiu būdu, Vyriausybės atstovų įstaigoje, vadovaujantis VAĮ 1 straipsnio 2 dalies nuostata, asmenų prašymai turėtų būti nagrinėjami VAĮ antrojo ir trečiojo skyriuose nustatyta tvarka.

2. Dėl Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunamų prašymų ir skundų nagrinėjimo ir atsakymų į juos pateikimo.

VAĮ antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos reglamentuoja viešojo administravimo subjektų veiklos vykdymo bei administracinių sprendimų priėmimo procedūras. Be kita ko, VAĮ 11 straipsnyje nustatytas prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimo ir nagrinėjimo reglamentavimas. VAĮ 2 straipsnio 5 dalis administracinį sprendimą apibrėžia, kaip teisės aktų reglamentavimo būdu ir (ar) forma išreiškta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei.

Asmenys į Vyriausybės atstovų įstaigą kreipiasi pateikdami skundus, prašydami apginti

pažeistas jų teises ir teisėtus interesus, arba prašymus, kuriuose kelia savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų teisėtumo klausimą, prašant imtis SAPI Vyriausybės atstovui suteiktų įgaliojimų įgyvendinimo.

Pirmuoju atveju, Vyriausybės atstovas asmenų pateiktų skundų neturi įgaliojimų nagrinėti, todėl paprastai skundai yra persiunčiami pagal kompetenciją nagrinėti kompetentingoms institucijoms arba paaiškinamos kitos galimybės pažeistų teisių gynimo srityje.

Tačiau antruoju atveju, Vyriausybės atstovas, nagrinėdamas asmens pateiktą prašymą įvertinti savivaldybių administravimo subjektų priimtų norminių teisės aktų teisėtumą ir (ar) nustatyti, ar savivaldybių administravimo subjektai įgyvendina įstatymų bei Vyriausybės nutarimų reikalavimus, tai yra įgyvendinti Vyriausybės atstovams SAPI nustatytus įgaliojimus, atlieka patikrinimą dėl su pateikta informacija susijusių savivaldybės administravimo subjektų priimtų teisės aktų teisėtumo įvertinimo.

3. Dėl Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunamų prašymų požymių ir sampratos.

Atsižvelgiant į LVAT formuojamą praktiką, pareiškėjo kreipimasis į Vyriausybės atstovą dėl savivaldybės priimto sprendimo, teigiant, kad sprendimas prieštarauja galiojančioms teisės normoms, ir prašant pareikalauti sprendimą atšaukti Teismo vertinamas kaip asmens pranešimas kompetentingai institucijai apie galimą teisės pažeidimą, kuriame kartu suformuluotas prašymas tą pažeidimą pašalinti (LVAT 2021 m. vasario 24 d. nutartis adm. byloje Nr. eA-617-575/2021).

Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunami asmenų prašymai/kreipimaisi/pranešimai nagrinėjami analogiška VAĮ ar Vyriausybės nutarimu patvirtintų prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau – Taisyklės) prašymų nagrinėjimui nustatyta tvarka ir terminais, nors Vyriausybės atstovas neturi įgaliojimų priimti administracinių sprendimų ar kitų teisės aktų, kurie būtų privalomi ar sukeltų šiems asmenims teisinės pasekmes (adm. bylos Nr. AS⁵⁵⁶-231/2014, Nr. eA-2007-556/2020, Nr. eA-617-575/2021).

LVAT 2021 m. vasario 24 d. nutartyje buvo pažymėta, jog Vyriausybės atstovų atsakymai į asmenų prašymus yra informacinio pobūdžio, jais nedaroma įtaka pareiškėjo teisėms ar teisėtiems interesams (adm. byla Nr. eA-617-575/2021).

Įvertinus tai, kad asmenų prašymai, pateikti Vyriausybės atstovui, priskiriami informacijos apie galimą teisės normų pažeidimą pateikimui subjektui, atliekančiam savivaldybių administracinę priežiūrą pagal specialų įstatymą, bei tai, kad Vyriausybės atstovas nepriima administracinių sprendimų minėtų prašymų pagrindu, darytina išvada, jog Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunami asmenų prašymai neturi VAĮ nustatytų prašymo požymių.

Vadovaujantis VAĮ 11 straipsnio 1 dalimi, asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Susipažinus su parengtu Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 875 „Dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Taisyklių projektas) ir planuojamomis nustatyti naujomis Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis, atkreiptinas dėmesys į 17 punkto nuostatą, pagal kurią asmens kreipimasis, pateiktas Taisyklių 16 punkte nurodytais būdais, kuris neturi prašymo ar skundo požymių ir kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus, pateikiami pasiūlymai, kaip pagerinti institucijos veiklą, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą situaciją ar padėtį, turi būti priimtas, užregistruotas, su juo turi būti susipažinta ir įvertintas jo turinys, tačiau į jį nėra atsakoma, jei institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į tai, jog VAĮ antrojo ir trečiojo skyriaus nuostatos reglamentuoja administracinių sprendimų priėmimo pagrindus, procedūras, turinio reikalavimus, darytina išvada, kad Vyriausybės atstovų įstaigoje nagrinėjant asmenų prašymus, aktualios tik tos VAĮ ir Vyriausybės nutarimu patvirtintų Taisyklių nuostatos, kurios reglamentuoja prašymų nagrinėjimo terminus.

4. Dėl Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunamų prašymų nagrinėjimo terminų.

Vyriausybės atstovų įstaigoje prašymų nagrinėjimas paprastai trunka ilgiau nei numato VAĮ

ir Vyriausybės nutarimu patvirtintų Taisyklių reikalavimai. Šiais atvejais, Vyriausybės atstovai, siekdami tinkamai įgyvendinti SAPI jiems suteiktus įgaliojimus atlikti savivaldybių administracinę priežiūrą, pasinaudoja VAI suteikta teise pratęsti prašymo nagrinėjimo terminą.

Tokius sprendimus Vyriausybės atstovai yra priversti priimti dėl jų nepriklausančių priežasčių. Pavyzdžiui, asmenys, kurie kreipiasi dėl savivaldybės administravimo subjekto neveikimo ar priimtų teisės aktų teisėtumo įvertinimo, dažnai nepateikia kreipimūsi išnagrinėti būtinos informacijos ir dokumentų, neretai kreipimesi pateikti klausimai yra susiję su abstrakčiomis aplinkybėmis, pareiškėjo manymu sąlygojančiomis viešojo intereso pažeidimą ir pan. Kadangi dokumentai ir bei kita informacija, reikalinga tyrimo atlikimui, valdoma savivaldybės institucijų, Vyriausybės atstovas, siekdamas tinkamai įvertinti kreipimesi nurodytų aplinkybių pagrįstumą bei savivaldybių teisės aktų teisėtumą, privalo kreiptis į savivaldybių administravimo subjektus dėl trūkstamos informacijos ir dokumentų pateikimo.

Pažymėtina, kad norėdami tinkamai išnagrinėti asmenų prašymus, dėl neaiškaus teisinio reglamentavimo, teisių kolizijų aukštesnės galios teisės aktuose, Vyriausybės atstovai turi kreiptis į kompetentingas institucijas dėl nuomonės bei išvadų gavimo.

Paprastai iš kitų institucijų informacija Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunama jau suėjus nustatytam prašymų nagrinėjimo terminui. Dėl nurodytų priežasčių tinkamai išnagrinėti asmens kreipimūsi per VAI nustatytą terminą praktiškai neįmanoma.

Paminėtina, jog Vyriausybės atstovų įstaigoje, įgyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2020-2022 m. strateginiame veiklos plane numatytą priemonę 01-03-02 „Laiku atlikti savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų teisėtumo priežiūrą ir įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, buvo siekiama atlikti patikrinimus savivaldybėse per 3 mėnesius nuo įstatymo, Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo (vertinimo kriterijus P-01-01-01-03-02).

Tokiu būdu, Vyriausybės atstovų įstaigoje buvo numatyta įstatymų ir Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo savivaldybėse priežiūros tvarka, pagal kurią per 3 mėnesius įvertinama, kaip savivaldybėse yra įgyvendinamas pasikeitęs teisinis reglamentavimas, atliekant patikrinimą. Įvertinus 2020 metais taikytos praktikos, vykdant patikrinimus, rezultatus, buvo prieita prie išvados, jog informacijos, aktualios patikrinimui, įvertinimui būtinas 3 mėnesių terminas.

Vertinant kitų priežiūros institucijų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, darytina išvada, kad Valstybės kontrolės, Seimo kontrolieriaus, Lygių galimybių kontrolieriaus, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus ar Vartotojų teisių apsaugos tarybos funkcijų vykdymo tvarka ir terminai nustatyti specialiuose įstatymuose bei juos įgyvendinančiuose teisės aktuose. Paprastai šie teisės aktai nustato, jog pareiškėjui turi būti atsakyta per 3 mėnesius nuo skundo/prašymo/kreipimosi gavimo dienos, numatant galimybę pratęsti šį terminą dėl kreipimesi nurodytų aplinkybių sudėtingumo, informacijos gausos ar skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio.

5. Dėl asmenų teisės pranešti Vyriausybės atstovui apie galimus teisės aktų pažeidimus

Atsižvelgiant į Vyriausybės atstovų veiklos, vykdant savivaldybių administracinę priežiūrą, specifiškumą bei Vyriausybės atstovų įstaigoje susiklosčiusią praktiką, vertinant asmenų prašymuose/pranešimuose/kreipimuose nurodytų teisės aktų galimus pažeidimus, manytina, jog būtų tikslinga svarstyti specialaus reglamentavimo nustatymą SAPI.

Specialaus reguliavimo nustatymas leistų užtikrinti gero administravimo principo įgyvendinimą bei asmenų teisės būti išklaustam ir informuotam užtikrinimą. Pastebėtina, jog Europos Sąjungos dokumentuose dėl vietos valdžios institucijų veiklos priežiūros akcentuojama demokratinės piliečių priežiūros svarba ir reikšmė, todėl įstatymas turėtų palengvinti jos sėkmingą įgyvendinimą (Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija CM / Rec (2019) valstybėms narėms dėl vietos valdžios institucijų veiklos priežiūros). Nepriklausomų įstaigų, pvz.: Ombudsmenų ir tarpininkų vaidmens stiprinimas, sprendžiant klausimus, susijusius su vietos valdžios institucijų veikla, gali padėti sumažinti bylinėjimosi atvejus ir palengvinti piliečių prieigą prie patogesnių procedūrų.

SAPI nustačius asmenų pranešimų nagrinėjimo tvarkos specialų reglamentavimą, būtų prisidedama ir prie Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 12 punkte įtvirtinto reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę principo užtikrinimo.

6. Išvados ir pasiūlymai.

Vertinant išdėstytą problematiką bei siekiant užtikrinti Vyriausybės atstovo įgaliojimų įgyvendinimo, atsižvelgiant į asmenų prašymuose/pranešimuose, kreipimuose nurodytas aplinkybes, proceso efektyvumą, prašytume Jūsų apsvarstyti galimybę papildyti SAPI nuostatomis, reglamentuojančiomis specialią asmenų pranešimų nagrinėjimo tvarką ir terminus.

Siekiant, kad asmenų prašymų/pranešimų/kreipimųsi nagrinėjimo Vyriausybės atstovų įstaigoje teisinis reguliavimas būtų aiškus, nuoseklus ir nustatytas viename teisės akte, manytume, kad būtų tikslinga SAPI apibrėžti visus šiuo klausimu aktualius aspektus, tai yra informacijos pateikimo Vyriausybės atstovui formą, turinį, jos vertinimo tvarką, terminus bei atsisakymo pradėti patikrinimą atvejus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome SAPI papildyti 7¹ straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„7¹ straipsnis. Asmenų pranešimų nagrinėjimo tvarka ir terminai

1. Vyriausybės atstovas nagrinėja asmenų pranešimus, prašymus ir kreipimusis (toliau – pranešimai), kuriuose pateikiama informacija apie galimai neteisėtus savivaldybės administravimo subjektų priimtus teisės aktus ar įstatymų, Vyriausybės nutarimų neįgyvendinimą savivaldybėse, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 8 dalyje nurodytus atvejus. Pranešime pateiktos informacijos pagrindu atliekamas patikrinimas.

2. Vyriausybės atstovas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos gali atsisakyti pradėti patikrinimą, informuojant asmenį, jeigu:

1) informacijos vertinimas nepriklauso Vyriausybės atstovo kompetencijai;

2) dėl to paties klausimo Vyriausybės atstovas yra atlikęs patikrinimą;

3) informacija dėl to paties klausimo yra išnagrinėta arba nagrinėjama išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijose ar teisme;

4) paaiškėja, kad klausimą yra išnagrinėjęs ir atsakymą pateikęs arba sprendimą yra priėmęs kitas viešojo administravimo subjektas arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą;

5) informacija grindžiama akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais arba jos turinys nekonkretus ir nesuprantamas ir dėl to nėra galimybės tokios informacijos įvertinti.

3. Jeigu patikrinimo metu paaiškėja šio straipsnio 2 dalyje nurodytos aplinkybės, patikrinimas nutraukiamas ir apie tai pranešama asmeniui.

4. Jeigu Vyriausybės atstovas pagal kompetenciją negali spręsti pranešime išdėstytų klausimų, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos arba aplinkybių paaiškėjimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui.

5. Vyriausybės atstovas, patikrinimo metu nustatęs, kad savivaldybės administravimo subjektai nesilaiko Konstitucijos ir įstatymų, nevykdo Vyriausybės nutarimų ar jų priimti teisės aktai prieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams, imasi šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo.

6. Patikrinimas turi būti atliktas per 3 mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos. Su patikrinimo rezultatais supažindinamas informaciją pateikęs asmuo pranešime nurodytu būdu.“

Atsižvelgiant į tai, kad praėjusiais metais Lietuvos Respublikos Seime jau buvo užregistruotas SAPI Nr. VIII-730 2, 4, 7, 8, 9, 11, 13, 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-5078 ir šiuo metu minėtas projektas yra rengėjų tobulinamas, būtų tikslinga šiame rašte išdėstytą siūlymą įtraukti bei svarstyti kartu su kitais numatomais pakeitimais.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

21. Lietuvos Respublikos Konstitucijos

5 straipsnis

„[...] Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

22. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo:

4 straipsnis. Vietos savivaldos principai

„Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra:

[...]

6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...];“

6 straipsnis. Savarankiškosios savivaldybių funkcijos

„Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos:

[...]

31) komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas; [...].“

23. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos, galiojusios Bendrijos 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimosi gavimo VAKTA metu:

- 20 straipsnis:

„1. Aplinkos ministerija reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą.

2. Aplinkos ministerija koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje [...].“

- 25 straipsnis:

„Savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą“;

- 32 straipsnis. Principas „teršėjas moka“

„1. Atliekų tvarkymo srityje taikomas principas „teršėjas moka“, kuris reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išlaidas, patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas.“

24. Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo:

- 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

„Šiuo įstatymu nustatomi Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatyta savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą atliekančių Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovų įgaliojimai ir įgaliojimų įgyvendinimo tvarka“;

- 2 straipsnis. Vyriausybės atstovas

„1. Vyriausybės atstovas yra Vyriausybės skiriamas valstybės pareigūnas, atliekantis savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą, tai yra prižiūrintis, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus.

2. Vyriausybės atstovas veikia Vyriausybės vardu, yra pavaldus ir atskaitingas Vyriausybei. [...].“

- 7 straipsnis. Vyriausybės atstovo įgaliojimai

„1. Prižiūradamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus, Vyriausybės atstovas:

1) tikrina, ar savivaldybės administravimo subjektų teisės aktai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams (toliau – Vyriausybės nutarimai);

2) kai savivaldybės administravimo subjektai nesilaiko Konstitucijos ir įstatymų, nevykdo Vyriausybės nutarimų, šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka reikalauja, kad Konstitucijos būtų laikomasi, įstatymai būtų įgyvendinti, o Vyriausybės nutarimai įvykdyti;

3) galimai neteisėtus savivaldybės administravimo subjektų teisės aktus šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka siūlo panaikinti arba pakeisti;

4) kai savivaldybės administravimo subjektai nesutinka panaikinti ar pakeisti ginčijamą teisės aktą, atsisako įgyvendinti įstatymą ar vykdyti Vyriausybės nutarimą, kreipiasi į teismą.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įgaliojimų, Vyriausybės atstovas šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka atlieka išankstinę savivaldybės kolegialių administravimo subjektų rengiamų teisės aktų projektų priežiūrą. [...]“;

- 8 straipsnis. Vyriausybės atstovo įgaliojimų įgyvendinimo ir vykdymo tvarka

„1. Nustatęs, kad savivaldybės administravimo subjekto priimtas teisės aktas galimai neatitinka įstatymų ar Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės atstovas:

1) motyvuotu teikimu pasiūlo atitinkamam savivaldybės administravimo subjektui pakeisti ar panaikinti teisės aktą. Vyriausybės atstovo teikimą kolegialus savivaldybės administravimo subjektas turi apsvarstyti artimiausiame posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį, o kiti savivaldybės administravimo subjektai – per 5 darbo dienas, nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos;

2) per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie atsisakymą patenkinti teikimą gavimo dienos, jeigu savivaldybės administravimo subjektas, apsvarstęs Vyriausybės atstovo teikimą, atsisako ginčijamą teisės aktą pakeisti ar panaikinti, šį aktą skundžia atitinkamos kompetencijos teismui.

2. Nustatęs, kad savivaldybės administravimo subjektas neįgyvendina įstatymų, nevykdo Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės atstovas:

1) atitinkamam savivaldybės administravimo subjektui pateikia rašytinį reikalavimą neatidėliojant įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą. Vyriausybės atstovo rašytinį reikalavimą savivaldybės kolegialus administravimo subjektas turi apsvarstyti artimiausiame posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį, o kiti savivaldybės administravimo subjektai – per 5 darbo dienas, nuo rašytinio reikalavimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos;

2) per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie atsisakymą įvykdyti rašytinį reikalavimą gavimo dienos, jeigu savivaldybės administravimo subjektas, apsvarstęs šios dalies 1 punkte nurodytą Vyriausybės atstovo rašytinį reikalavimą, atsisako jį vykdyti, Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl šio savivaldybės administravimo subjekto neveikimo.“

25. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatos, galiojusios Bendrijos 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimosi į VAKTA metu:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

„1. Šis įstatymas nustato teisėkūros principus, teisėkūros stadijas, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų teisėkūroje dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas“;

3 straipsnis. Teisėkūros principai

„1. Teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą.

2. Teisėkūroje vadovaujamosi šiais principais:

[...]

6) aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas;

7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigalioję kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

26. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

- 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

„1. Šis įstatymas nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindines nuostatas; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.

2. Šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys. [...]“;

- 2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

„[...]“

13. Tarnybinė pagalba – viešojo administravimo subjekto veikla teikiant pagalbą kitam viešojo administravimo subjektui šio prašymu“;

- 3 straipsnis. Viešojo administravimo principai:

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]“

3) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato;

4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį;

[...]“

9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

[...]“

11) skaidrumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus [...]“;

- 12 straipsnis. Administraciniam sprendimui priimti reikalingos informacijos gavimas ir tarnybinė pagalba

„[...]“

4. Viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti dokumentus, informaciją ar nuomonę pagal kompetenciją, kurių reikia administraciniam sprendimui priimti, arba tarnybinės pagalbos.

[...]“

8. Viešojo administravimo subjektas, į kurią kreipiamasi tarnybinės pagalbos, privalo ją suteikti, išskyrus šio straipsnio 5 dalyje išvardytus atvejus. Tarnybinė pagalba suteikiama ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo kreipimosi dėl tarnybinės pagalbos suteikimo gavimo dienos. [...]“

27. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatos, galiojusios Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimosi į VAKTA metu:

- 23 straipsnis. Teisė paduoti skundą (prašymą, pareiškimą)

„1. Skundą (prašymą) dėl viešojo administravimo subjekto priimto teisės akto ar veiksmo (neveikimo), taip pat dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo atlikti veiksmus turi teisę paduoti asmenys, taip pat kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės tarnautojus ir pareigūnus, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti“;

- 100 straipsnis. Bylos nagrinėjimo sustabdymo pagrindai

„1. Teismas sustabdo bylos nagrinėjimą šiais atvejais:

[...]

3) kai negalima nagrinėti tos bylos, iki bus išspręsta kita byla, nagrinėjama civiline, baudžiamąja ar administracine tvarka;

[...]

6) kai kreipiamasi į administracinį teismą prašant ištirti norminio administracinio teisės akto teisėtumą arba kai pats administracinis teismas, nagrinėdamas konkrečią bylą, nusprendžia ištirti norminio administracinio teisės akto teisėtumą; [...];“

- 113 straipsnis. Prašymas ištirti norminio administracinio akto teisėtumą, kai tai susiję su individualiąja byla

„1. Prašyti administracinio teismo pradėti tyrimą, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą, turi teisę šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai, kai tame teisme yra nagrinėjama konkreti byla dėl jų teisių pažeidimo.

[...]

3. Kai nėra pagrindo atmesti prašymą arba kai nagrinėdamas individualiąją bylą pats administracinis teismas suabejoja norminio administracinio akto, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, teisėtumu, teismas nutartimi sustabdo individualiosios bylos nagrinėjimą ir, jeigu tokio akto teisėtumo tyrimas priskirtas jo kompetencijai, nusprendžia pradėti tyrimą. Kitais atvejais taikomas šio įstatymo 114 straipsnis. Teismo nutartis pradėti tyrimą turi atitikti šio įstatymo 108 straipsnyje nustatytus reikalavimus, joje turi būti aiškiai nurodyta, kokio norminio administracinio akto (ar jo dalies) teisėtumu teismas suabejojo, taip pat turi būti išdėstyti šias abejones pagrindžiantys teisiniai motyvai. Administracinio teismo teisėjas, dalyvavęs priimant nutartį pradėti norminio administracinio akto teisėtumo tyrimą, negali dalyvauti iš esmės nagrinėjant norminio administracinio akto teisėtumo bylą.

4. Įsiteisėjus administracinio teismo sprendimui, kuriuo išspręstas norminio administracinio akto teisėtumo klausimas, administracinis teismas nutartimi atnaujina sustabdytos individualiosios bylos nagrinėjimą ir sprendžia ją iš esmės“;

- 118 straipsnis. Norminio administracinio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu teisinės pasekmės

„1. Norminis administracinis aktas (ar jo dalis) paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl to norminio administracinio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu.

2. Administracinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes ir įvertinęs neigiamų teisinių pasekmių tikimybę, savo sprendimu gali nustatyti, kad pripažintas neteisėtu norminis administracinis aktas (ar jo dalis) negali būti taikomas nuo jo priėmimo dienos.

3. Prireikus administracinis teismas gali sustabdyti pripažinto neteisėtu norminio administracinio akto (ar jo dalies) galiojimą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.“

28. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (su pakeitimais):

„[...]

7. Svarbiausieji Aplinkos ministerijos veiklos tikslai yra:

7.1. užtikrinti aplinkos formavimą pagal darnaus vystymosi principus;

7.2. formuoti valstybės politiką [...] atliekų (išskyrus radioaktyviasias) tvarkymo, [...] srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

29. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos

Respublikos aplinkos ministro 2006 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. D1-275 (su pakeitimais), nuostatos:

„1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos darbo reglamentas (toliau – Reglamentas) nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – Ministerija) darbo organizavimo, vykdamas jai pavestus uždavinius ir funkcijas, tvarką.

[...]

3. Ministerija savo veiklą grindžia teisėtumo, teisingumo, įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo ir kitais Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais. [...].“

30. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nuostatos, galiojusios Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimosi į VAKTA metu:

„1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose (toliau – institucijos). Nagrinėjant prašymus ir skundus, Taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų klausimų nereglamentuoja specialieji įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, ratifikuotos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindą priimti teisės aktai.

[...]

25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. [...]

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.

[...]

38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia. [...].“

Vietos savivaldos teisės aktai

31. Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimas Nr. T2-185 „Dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo“:

„[...]

2. Pavesti Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinti mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių išdėstymo schemą ir nustatyti konteinerių aikštelių priskyrimą atliekų turėtojams.

3. Nustatyti, kad bendrojo naudojimo objektų valdytojai ir (ar) kiti asmenys gali pasirašyti tarpusavio susitarimus dėl mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių priežiūros, jei konteinerių stovėjimo vietos ir aikštelės yra priskirtos dviem ar daugiau skirtingų subjektų. Pasirašytus tarpusavio susitarimus subjektai privalo pateikti Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo jų pasirašymo.“

32. Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklės, patvirtintos Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185:

„1. Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja įstatymų nustatyta tvarka priskirtų sklypų, faktiškai naudojamų teritorijų, viešųjų teritorijų ir kitus tvarkymo ir švaros reikalavimus Klaipėdos mieste.

2. Taisyklės privalomos visiems fiziniams ir juridiniams asmenims (toliau – asmenys).

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. Bendrojo naudojimo objekto valdytojas – butų savininkai (iki bus įsteigta bendrija ar paskirtas bendrojo naudojimo objektų administratorius), gyvenamojo namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrijos, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotas asmuo, bendrojo naudojimo objektų administratorius.

[...]

3.3. Faktiškai naudojama teritorija – pagal teritorijų planavimo dokumentą prie pastato ar jų grupės suplanuotas žemės sklypas, bet neįregistruotas Nekilnojamojo turto registre arba, jeigu pagal teritorijų planavimo dokumentą prie pastato ar jų grupės nesuplanuotas žemės sklypas, teritorija iki įstatymų nustatyta tvarka suformuoto gretimo sklypo ar faktiškai naudojamos teritorijos, bet ne daugiau kaip 50 metrų nuo pastatų išorinių atitvarų, arba kitu teisėtu pagrindu faktiškai naudojama teritorija. Faktiškai naudojamai teritorijai taip pat priskiriama mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir jų aikštelių užimama teritorija ir teritorija 3 metrų spinduliu aplink konteinerių stovėjimo vietas ir jų aikšteles. Mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių priskyrimą atliekų turėtojams nustato Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybės administracija) direktorius.

[...]

5. Asmenys privalo užtikrinti švarą ir tvarką tvarkomose teritorijose veikdami patys arba sudarydami teritorijos tvarkymo paslaugų sutartis, arba per bendrojo naudojimo objektų valdytojus. Sprendimą dėl švaros ir tvarkos tvarkomose teritorijose užtikrinimo būdo asmenys turi priimti per 3 mėnesius nuo šių Taisyklių įsigaliojimo dienos.

[...]

8. Privalomai atliekami darbai:

8.1. tvarkomos ir valomos teritorijos ne mažiau kaip 3 kartus per savaitę;

[...]

8.3. užtikrinama faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės ir konteinerių stovėjimo vietos tvarka ir švari aplinka. Konteinerių aikštelės ir stovėjimo vietos priežiūros kas mėnesinė prievolė tenka priskirtiems subjektams pagal eiliškumą, kuris nustatomas pagal Klaipėdos miesto savivaldybės mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių išdėstymo schemas gyvenamųjų rajonų mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių sąrašus, patvirtintus Savivaldybės administracijos direktoriaus, pradedant nuo kalendorinių metų pradžios pirmam pagal sąrašą subjektui. Subjektams pasirašius tarpusavio susitarimus dėl mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo

konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių priežiūros ir juos nustatyta tvarka pateikus Savivaldybės administracijai, tvarką ir švarią aplinką užtikrina susitarime nurodytas asmuo; [...].“

33. Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370, nuostatos, galiojusios iki 2021 m. gruodžio 27 d.:

„1. Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės (toliau – šios Taisyklės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu, Valstybiniu atliekų tvarkymo planu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintomis Atliekų tvarkymo taisyklėmis, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintais Minimaliais komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimais ir kitais teisės aktais.

2. Šios Taisyklės reglamentuoja komunalinių atliekų surinkimo, rūšiavimo, tvarkymo ir apskaitos tvarką, nustato Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybės administracija), komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus funkcijas bei atsakomybę, įgyvendinant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, bei atliekų turėtojų, atliekų surinkėjų teises ir pareigas ir yra skirtos užtikrinti Klaipėdos miesto savivaldybės (toliau – savivaldybė) bei Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo planų įgyvendinimą nustatančias komunalinių atliekų tvarkymo sąlygas.

3. Šios Taisyklės yra privalomos visiems savivaldybės teritorijoje esantiems ir (ar) veikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims, išskyrus įmones, turinčias Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nustatyta tvarka išduotus taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus ar taršos leidimus, kuriuose nustatyti atliekų tvarkymo reikalavimai negali būti įvykdyti savivaldybės organizuojamoje komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje. Šių Taisyklių reikalavimai, nustatyti juridiniams asmenims, taikomi ir jų filialams, atstovybėms bei bet kokio tipo atskirai esantiems struktūriniais ar ūkiniais padaliniais, esantiems savivaldybės teritorijoje.

[...]

60. Už aplinkos prie konteinerių aikštelės ar stovėjimo vietos nuolatinę priežiūrą bei švarą ir tvarką, taip pat už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą atsako atliekų turėtojai (naudojamo nekilnojamojo turto objekto savininkas arba nekilnojamojo turto objekto savininko atstovas pagal įstatymą, arba nekilnojamojo turto objekto savininko įgaliotas asmuo, arba daugiabučio namo savininkų bendrija, individualių gyvenamųjų namų savininkų bendrija, garažų savininkų bendrija, sodininkų bendrija ar kita bendrija, arba bendrojo naudojimo objektų administratorius, arba asmenys, sudarę jungtinės veiklos sutartis bendrosios dalinės nuosavybės teisei įgyvendinti) ir (ar) teritorijų valymo paslaugų teikėjai. Atliekų turėtojų kolektyvinių konteinerių aikštelės ar stovėjimo vietos ir jų priskyrimas atliekų turėtojams yra nurodomos Mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo vietų ir aikštelių išdėstymo schemeje.

[...]

68. Atliekų surinkėjai privalo:

[...]

68.5. konteinerių ištuštinimo metu užtikrinti tvarką ir švarą 3 m atstumu aplink konteinerių aikštelę ar konteinerių stovėjimo vietą, t. y. surinkti, sušluoti tuo metu esančias smulkias (į šiukšliavežį telpančias) komunalines atliekas, įskaitant tuštinimo metu iš konteinerio iškritusias atliekas ir už 3 metrų ribos. [...].“

34. Klaipėdos miesto savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370, nuostatos, įsigaliojusios 2021 m. gruodžio 27 d.:

„60. Aplinkos prie konteinerių aikštelės ir (ar) stovėjimo vietos nuolatinė priežiūra bei švara ir tvarka užtikrinama Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nustatyta tvarka.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

35. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. [...] Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d. nutarimas, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada) [...]“

36. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai).

37. LVAT 2021 m. lapkričio 11 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eA-1705-492/2021 išnagrinėjo pareiškėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse prašymą ištirti, ar atsakovo Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimu Nr. 1-445 patvirtintų Vilniaus miesto savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių (2019 m. rugsėjo 11 d. sprendimo Nr. 1-225 redakcija) 51 punkto nuostata „konteinerių aikštei priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkai ar įgalioti asmenys apmoka už šių atliekų surinkimą ir išvežimą pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka sudarytų paslaugų teikimo sutarčių įkainius. Patirtos sąnaudos paskirstomos konteinerių aikštei priskirtiems nekilnojamojo turto objektams po lygiai“, atitinka Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 28 straipsnio 7 dalies nuostatą „už savivaldybės teritorijoje esančių komunalinių atliekų ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymo organizavimą atsakinga savivaldybės vykdomoji institucija“, 32 straipsnyje įtvirtintą principą „teršėjas moka“, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 3 straipsnio 1 ir 4 punktus, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – ir VSI) 4 straipsnio 6 punktą bei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 6.263 straipsnio 2 ir 3 dalis. Nustačius, jog prašoma ištirti nuostata neatitinka nurodytų aukštesnės galios teisės aktų nuostatų, pareiškėjas prašė pripažinti ją prieštaraujančia nurodytiems teisės aktams“. Teismas konstatavo:

„[...]“

34. Apibendrinant byloje nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju nesant pagrindo Taisyklių 51 punkte įtvirtintą apmokėjimą laikyti rinkliava ir jo nesiejant su galinčiu susidaryti atliekų kiekiu (atitinkamai paskirstant tokių atliekų tvarkymo išlaidas visiems kolektyviai už aplinkos taršą atsakingos grupės nariams), o šį apmokėjimą vertinant kaip atlyginimą už faktiškai suteiktas paslaugas, tačiau nesiejant to su komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutarčių sudarymu įstatymų nustatyta tvarka bei iš tokių sutarčių kylančiais išpareigojimais, taip pat nesant galimybės nustatyti Taisyklių 51 punkte nurodytas atliekas neleistinai palikusį asmenį (teršėją), kuriam galėtų būti taikoma atitinkama iš teisės aktų kylanti atsakomybė, nėra pagrindo tokias atliekas pagal vienintelį Taisyklių 51 punkte įtvirtintą kriterijų – šių atliekų palikimo vietą – savaime laikyti būtent atitinkamai konteinerių aikštei, kurioje ar šalia kurios (iki 5 m atstumu) jos buvo neleistinai paliktos, priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkų (įgaliotų asmenų) atliekomis, t. y. remiantis vien šiuo kriterijumi preziumuoti, kad pastarieji yra minėtų atliekų turėtojai (teršėjai). Todėl, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo aspektu Taisyklių 51 punkto nuostatos principo „teršėjas moka“ taikymo prasme negali būti laikomos proporcingomis. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Taisyklių 51 punktas ta apimtimi, kiek jame nustatyta, jog „konteinerių aikštei priskirto nekilnojamojo turto objektų savininkai ar

įgalioti asmenys apmoka už šių atliekų surinkimą ir išvežimą pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka sudarytų paslaugų teikimo sutarčių įkainius. Patirtos sąnaudos paskirstomos konteinerių aikštelei priskirtiems nekilnojamojo turto objektams po lygiai“, prieštarauja Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“. [...].“

Tyrimo išvados

38. Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išvadas tikslinga pateikti, išskiriant šiuos klausimus:

38.1. dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse veikslių (neveikimo), gavus Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimąsi;

38.2. dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams;

38.3. dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos tarnautojų veikslių (neveikimo);

38.4. dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo poreikio.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse veikslių (neveikimo), gavus Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimąsi

39. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

39.1. Šios skundo dalies objektas – VAKTA neveikimas, nevykdant savivaldybių administracinės priežiūros funkcijos.

39.2. Vyriausybės atstovai yra atsakingi už savivaldybių administracinės priežiūros vykdymą (žr. pažymos 24 punktą).

39.3. Savivaldybių institucijos yra atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų, būtinų jų teritorijose susidarantiems komunaliniams atliekoms tvarkyti, organizavimą (žr. pažymos 22 ir 23 punktus).

39.4. Bendrijos pirmininkė 2021 m. spalio 31 d. informavusi Savivaldybės administraciją apie neteisėtai trečiųjų asmenų paliekamas stambiagabarites atliekas prie Bendrijai priskirtų naudotis konteinerių (žr. pažymos 4 punktą), Savivaldybės administracijos 2021 m. lapkričio 10 d. raštu (žr. pažymos 6 punktą) gavo reikalavimą užtikrinti komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarką ir švartą aplinką, perspėjant, kad to nepadarius, jai bus taikoma administracinė atsakomybė už Savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimą.

39.5. Savivaldybės tarybos 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. T2-370 patvirtintų Atliekų tvarkymo taisyklių 65 punkte buvo nustatyta atliekų turėtojo atsakomybė už neteisėtai padėtų atliekų sutvarkymą (žr. pažymos 33 punktą). Tvarkymo ir švaros taisyklių 8.3 papunktyje nustatyta asmenų pareiga užtikrinti faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės ir konteinerių stovėjimo vietos tvarką ir švartą aplinką (žr. pažymos 32 punktą).

39.6. Pareiškėja, nesutikdama su pirmiau nurodytu reikalavimu, 2021 m. lapkričio 14 d. raštu kreipėsi į VAKTA (žr. pažymos 7 punktą), pažymėdama, kad Savivaldybėje nustatyta tvarka, kai vieno namo gyventojai turi tvarkyti dalies kvartalo suneštas atliekas, yra netoleruotina. Pareiškėja prašė ištirti, ar Savivaldybės nustatyta tvarka neprieštarauja galiojantiems teisės aktams, ar pagrįstai iš daugiabučių namų savininkų bendrijų reikalaujama tvarkyti ir prižiūrėti teritorijas aplink konteinerius, kai yra subjektai, teikiantys atliekų išvežimo paslaugas.

39.7. VAKTA atsakymas Bendrijos pirmininkei buvo pateiktas 2021 m. gruodžio 13 d. raštu (žr. pažymos 8 punktą), konstatuojant, kad Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktas neatitinka aukštesnės galios teisės aktų reikalavimų, pažymint, kad netikslinga imtis SAPI 8 straipsnio 1 dalyje nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo (Savivaldybės tarybai teikti motyvuotą pasiūlymą pakeisti Taisyklių nuostatas), nes Savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio mėn. posėdžiui teikiamas sprendimo projektas (reg. 2021 m. gruodžio 2 d. Nr. T1-313), kuriuo planuojama pakeisti Taisyklių

60 punktą.

VAKTA informavo Bendrijos pirmininkę, kad dėl jam nustatytų įgaliojimų įgyvendinimo spreštų tik tuomet, jei posėdžio metu būtų atsisakyta pakeisti Taisyklių 60 punktą, ar būtų priimtos kitos, prieštaraujantios aukštesnės galios teisės aktams, nuostatos.

39.8. VAKTA, teikdamas informaciją Seimo kontrolierei, pažymėjo (žr. pažymos 16 punktą), kad atsižvelgiant į tai, jog Savivaldybės taryba pakeitė Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punktą, ir tai, kad Savivaldybės norminiai teisės aktai nebenumatė asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktas atliekas, VAKTA neturėjo teisinio pagrindo imtis įstatymu jam suteiktų įgaliojimų įgyvendinimo; Savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklėse nebuvo nustatyta asmenų pareiga tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktas atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja. Todėl Vyriausybės atstovų įstaigoje nenustačius prieštaravimų aukštesnės galios teisės aktams, nebuvo pagrindo imtis įstatymų nustatytų įgaliojimų įgyvendinimui.

39.9. VAKTA, teikdamas atsakymą Bendrijos pirmininkei, pasisakė tik dėl Atliekų tvarkymo taisyklių 60 punkto nuostatų atitikimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams. Tuo tarpu VAKTA atsakyme Bendrijos pirmininkei nėra informacijos apie Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų, numatančių bendrijoms pareigą tvarkyti nežinomo atliekų turėtojo paliktas stambiagabarites atliekas prie Bendrijai priskirtų naudotis konteinerių, atitikimą aukštesnę galią turinčių teisės aktų reikalavimams. Būtent šio teisės akto pagrindu Bendrijos pirmininkė buvo įspėta dėl administracinės atsakomybės taikymo.

39.10. Pareiškėja kreipimesi VAKTA (žr. pažymos 7 punktą) nurodė pridėti Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio specialistės elektroninio laiško ir Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio 2021 m. lapkričio 10 d. rašto kopijas (žr. pažymos 5 ir 6 punktus). Iš Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus Kontrolės ir prevencijos poskyrio 2021 m. lapkričio 10 d. rašto aiškiai matyti, kad neįvykdžius reikalavimo, t. y. ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo rašto gavimo dienos nepašalinus baldų, neužtikrinus komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarkos ir švaros aplinkos, bus taikoma administracinė atsakomybė už Tvarkymo ir švaros taisyklių pažeidimą.

39.11. Bendrijos pirmininkei 2021 m. gruodžio 16 d. buvo paskirta administracinė nuobauda – įspėjimas (už mišrių komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarkos ir švaros aplinkos neužtikrinimą laikotarpiu nuo 2021 m. lapkričio 9 d. iki 2021 m. gruodžio 14 d., pažeidžiant Savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. T2-185 patvirtintų Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių 5 punkto, 8.3 papunkčio reikalavimus), t. y. nuobauda skirta vadovaujantis teisės akto nuostata, dėl kurios neatitikimo aukštesnės galios teisės aktų reikalavimams VAKTA nepasisakė.

Taigi nesiėmus SAPI nustatytų veiksmų, Pareiškėja buvo patraukta administracinė atsakomybė.

39.12. 2022 m. vasario 10 d. teisėjos nutartimi atmetus Bendrijos pirmininkės skundą dėl paskirtos nuobaudos neteisėtumo, nepateikus dėl šios nutarties apeliacinio skundo, 2022 m. kovo 8 d. ji įsiteisėjo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Bendrijos pirmininkė nebuvo laiku informuota apie galimybę dėl norminio teisės akto teisėtumo prašyti teismo nagrinėti norminio teisės akto teisėtumo klausimą (žr. pažymos 27 punktą).

39.13. Tik 2022 m. sausio 28 d. Vyriausybės atstovų įstaiga dėl tvarkymo ir švaros taisyklių taikymo kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių ir Savivaldybės merą (žr. pažymos 11 punktą), o 2022 m. vasario 8 d. – į AM (dėl Tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis) (žr. pažymos 12 punktą).

39.14. Ministerija, teikdama atsakymą į VAKTA ir Savivaldybės administracijos kreipimusis dėl Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių 2022 m. gegužės 18 d., t. y. jau po administracinės nuobaudos Bendrijos pirmininkei paskyrimo ir teismo sprendimo dėl jos įsiteisėjimo, raštu (žr. pažymos 18 punktą), konstatavo, kad savivaldybės, negalėdamos nustatyti / įrodyti daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtose teritorijose, į kurias nėra apribotas

asmenų pateikimas, išmestų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, turėtų pačios organizuoti šių bešeimininkių atliekų ir šiukšlių tvarkymą ir neperkelti įstatymų joms pavestos tokių atliekų ir šiukšlių tvarkymo organizavimo pareigos daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams ar daugiabučių namų savininkų bendrijoms. Savivaldybėms negalint įrodyti atliekų ar šiukšlių, paliktų / rastų prie daugiabučių namų esančiose teritorijose, tiesioginio ryšio su šių daugiabučių namų patalpų savininkais (t. y. kad jie tose teritorijose išmetė / paliko šias atliekas ar šiukšles), daugiabučių namų patalpų savininkų apmokestinimas už šių bešeimininkių atliekų ar šiukšlių tvarkymą prieštarautų principui „teršėjas moka“.

39.15. Vienas pagrindinių principų, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principas, reiškiantis, kad savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus (žr. pažymos 22 punktą).

Pagal teisinį reglamentavimą, kiekvienam viešojo administravimo subjektui yra nustatyta pareiga priimti prašymus (skundus) ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus (žr. pažymos 26 punktą). Įstatymų leidejas įpareigoja pareiškėjui pateikti prašymo turinį atitinkančią informaciją (žr. pažymos 19 punktą). Išsamumo principas, kuriuo savo veikloje privalo vadovautis viešojo administravimo subjektai, reikalauja į prašymą atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis remtasi, vertinant prašymo turinį (žr. pažymos 30 punktą).

39.16. Neaišku, kuo vadovaujantis VAKTA raštuose teigiama, kad Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklės nenumato asmenų pareigos tvarkyti mišrių komunalinių atliekų konteinerių aikštelėse neteisėtai paliktų atliekų (žr. pažymos 11 punktą). Bendrijos pirmininkei už Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių reikalavimų nesilaikymą skirta bauda ir teismo sprendimu atmestas skundas rodo, kad Bendrijos pirmininkė buvo patraukta administracinėn atsakomybėn būtent už tai, jog neužtikrino komunalinių atliekų konteinerių stovėjimo vietos tvarkos ir švaros aplinkos, t. y. už Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių reikalavimų nevykdymą.

39.17. VAKTA, teikdamas skundo tyrimui reikalingą informaciją, pažymėjo individualią bylą nagrinėjančio teismo galimybę inicijuoti norminio administracinio akto teisėtumo bylą (žr. pažymos 16 punktą).

Tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, kad Pareiškėja būtų buvusi informuota apie galimybę inicijuoti norminio teisės akto, kuriuo vadovaujantis Bendrijos pirmininkė buvo patraukta administracinėn atsakomybėn, t. y. Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių, nuostatų atitikties aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, įvertinimą.

40. Apibendrinant, darytina išvada, kad nėra pagrindo teigti, jog VAKTA veiksmai, gavus Pareiškėjos 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimąsi (žr. pažymos 7 punktą), buvo tinkami, atitinkantys teisės aktų reikalavimus (žr. pažymos 39 punktą). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad buvo pažeisti teisėtumo ir atsakingo valdymo principai (žr. pažymos 21, 26 ir 35 punktus) bei Pareiškėjos teisė į tinkamą viešąjį administravimą (žr. pažymos 26 punktą). Todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ši skundo dalis pripažintina pagrįsta.

Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams

41. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

41.1. Pagal Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 14 straipsnio 6 dalies 9 punktą, bendrijos pirmininkas atsako už bendrojo naudojimo žemės sklypo (sklypų) naudojimą ir tvarkymą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

41.2. Institucija, formuojanti politiką atliekų tvarkymo srityje, organizuojanti, koordinuojanti ir kontroliuojanti jos įgyvendinimą, yra Ministerija (žr. pažymos 27 punktą).

41.3. Gavęs Ministerijos 2022 m. gegužės 18 d. išvadą dėl Tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams (žr. pažymos 18 punktą) VAKTA 2022 m. birželio 14 d. teikimu Nr. TR4-12(5.4E) konstatavo Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimą aukštesnę galią turinčių teisės aktų reikalavimams ir pateikė Savivaldybės tarybai siūlymus dėl norminio teisės akto keitimo (žr. pažymos 19 punktą), atkreipdamas dėmesį į tai, kad jie turi būti svarstomi artimiausiame posėdyje (ne vėliau kaip per 1 mėnesį).

41.4. Tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, patvirtinančių VAKTA 2022 m. birželio 14 d. teikimo svarstymą artimiausiame Savivaldybės tarybos posėdyje.

41.5. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vienas pagrindinių principų, kuriais grindžiama viešojo administravimo subjektų veikla, yra įstatymo viršenybės principas, reiškiantis, kad viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi būti pagrįsti įstatymų reikalavimais (žr. pažymos 22 punktą).

41.6. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą (žr. pažymos 35 punktą), kuris yra įtvirtintas Konstitucijoje (žr. pažymos 21 punktą), numatant, jog valdžia tarnauja žmonėms.

41.7. Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinti teisėkūros aiškumo ir efektyvumo principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, įpareigojančius teisėkūroje dalyvaujančius subjektus siekti sukurti vientisą, darnią ir veiksmingą teisės sistemą (žr. pažymos 25 punktą).

41.8. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai; žr. pažymos 36 punktą).

42. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, daryti išvada, kad, nesprendžiant Tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, pažeidžiami teisėkūros aiškumo, efektyvumo bei atsakingo valdymo principai (žr. pažymos 21, 25, 35-36 punktus). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ši tyrimo dalis pripažintina pagrįsta.

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos tarnautojų veiksmų (neveikimo)

43. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

43.1. Šios skundo dalies objektas – Ministerijos tarnautojų veiksmai, gavus Savivaldybės administracijos ir Vyriausybės atstovų įstaigos kreipimuisi, susijusius su Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatų taikymu.

43.2. Vyriausybės atstovų įstaiga 2022 m. vasario 8 d. kreipėsi į Ministeriją dėl kompetentingos institucijos, vykdančios atliekų formavimo politiką, užtikrinančios jos įgyvendinimą ir kontrolę (žr. pažymos 27 punktą), nuomonės (žr. pažymos 12 punktą).

43.3. Ministerija, atsakydama į vyriausybės atstovų įstaigos prašymą, pateikė savo nuomonę, pažymėdama:

- teisės aktai savivaldybėms nesuteikia teisės daugiabučiam namui priskirti teritorijos, kuri nėra teisės aktų nustatyta tvarka suformuotas žemės sklypas, nustatyti pareigą daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams, daugiabučių namų savininkų bendrijoms organizuoti namo bendrojo naudojimo objektu nesančios teritorijos priežiūrą ir tvarkymą. Savivaldybės turėtų organizuoti prie daugiabučių namų esančių teritorijų tvarkymą ir priežiūrą iki minėti sklypai

įstatymų nustatyta tvarka bus suformuoti ir priskirti šiems namams;

- tai, kad savivaldybės įpareigoja daugiabučių namų savininkų bendrijas užtikrinti daugiabučiam namui priskirto žemės sklypo priežiūrą ir tvarkymą, savaimė nepanaikina Atliekų tvarkymo įstatyme savivaldybėms nustatytos pareigos organizuoti bešeimininkų atliekų ir šiukšlių tvarkymą. Šiukšlių tvarkymo organizavimas nelygu šio organizavimo pareigos perkėlimui kitam subjektui;

- savivaldybės, negalėdamos nustatyti / įrodyti daugiabučiams gyvenamiesiems namams priskirtose teritorijose, į kurias nėra apribotas asmenų patekimas, išmestų atliekų priklausymo konkrečiam atliekų turėtojui ar atliekų darytojui fakto, turėtų pačios organizuoti šių bešeimininkų atliekų ir šiukšlių tvarkymą ir neperkelti įstatymu joms pavestos tokių atliekų ir šiukšlių tvarkymo organizavimo pareigos daugiabučių namų savininkų bendrijoms;

- daugiabučiam namui priskirtas žemės sklypas gali būti laikomas vieša vieta, kai šis žemės sklypas yra laisvai prieinamas pašaliniams asmenims (pvz., nėra aptvertas), t. y. kai pašalinių asmenų patekimas į šį sklypą nėra apribotas arba uždraustas. Kilus ginčui dėl bešeimininkų atliekų ar šiukšlių tvarkymo, galutinį sprendimą dėl vietos, kurioje netinkamai išmestos atliekos, pripažinimo vieša galėtų priimti tik teismas;

- savivaldybėms negalint įrodyti atliekų ar šiukšlių, paliktų / rastų prie daugiabučių namų esančiose teritorijose, tiesioginio ryšio su šių daugiabučių namų patalpų savininkais (t. y. kad jie tose teritorijose išmetė / paliko šias atliekas ar šiukšles), daugiabučių namų patalpų savininkų apmokestinimas už šių bešeimininkų atliekų ar šiukšlių tvarkymą prieštarautų principui „teršėjas moka“;

- komunalinių atliekų surinkimo konteinerių aikštelių tvarkymo pareiga neturėtų būti priskirta daugiabučių namų patalpų savininkams, administratoriams ar daugiabučių namų savininkų bendrijoms.

43.4. Ministerija atsakymą Vyriausybės atstovų įstaigai pateikė 2022 m. gegužės 18 d. (žr. pažymos 18 punktą), t. y. daugiau nei po trijų mėnesių nuo kreipimosi gavimo Ministerijoje dienos.

43.5. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vienas pagrindinių principų, kuriais grindžiama viešojo administravimo subjektų veikla, yra įstatymo viršenybės principas, reiškiantis, kad viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi būti pagrįsti įstatymų reikalavimais (žr. pažymos 26 punktą).

43.6. Įstatymų leidėjas yra nustatęs, kad viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti nuomonę pagal kompetenciją, suteikti tarnybinę pagalbą (žr. pažymos 26 punktą). Viešojo administravimo subjektas, į kurį kreipiamasi tarnybinės pagalbos, privalo ją suteikti ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo kreipimosi dėl tarnybinės pagalbos suteikimo gavimo dienos.

43.7. Pagal Ministerijos darbo reglamento nuostatas, Ministerija savo veiklą grindžia teisėtumo, teisingumo, įstatymo viršenybės ir kitais Viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais (žr. pažymos 29 punktą).

43.8. Ministerijos nuomonė dėl savivaldybių tarybų patvirtintų Tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų atitikimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams nebuvo pateikta laiku, pažeidžiant Viešojo administravimo įstatyme nustatytą 15 darbo dienų terminą (žr. pažymos 43.6 papunktį).

44. Apibendrinant, darytina išvada, kad nėra pagrindo teigti, jog Ministerijos tarnautojų veiksmai, gavus Savivaldybės administracijos ir Vyriausybės atstovų įstaigos kreipimusis (žr. pažymos 12-13 punktus), buvo tinkami, atitinkantys teisės aktų reikalavimus (žr. pažymos 43 punktą). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad buvo pažeisti teisėtumo ir atsakingo valdymo principai (žr. pažymos 21, 26 ir 33 punktus). Todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, tyrimas šioje dalyje pripažintinas pagrįstu.

Dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo poreikio

45. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje nagrinėjamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

45.1. Šioje pažymoje nagrinėta situacija rodo, kad Vyriausybės atstovų įstaiga atsakymą į 2022 m. vasario 8 d. Ministerijai teiktą kreipimąsi dėl kompetentingos institucijos nuomonės bei paaiškinimų (žr. pažymos 12 punktą) gavo tik 2022 m. gegužės 18 d. (žr. pažymos 18 punktą), t. y. praėjus daugiau kaip trimis mėnesiams nuo Vyriausybės atstovų įstaigos kreipimosi pateikimo Ministerijai.

45.2. Vyriausybės atstovų įstaiga 2021 m. rugpjūčio 5 d. kreipėsi į Vyriausybės kanceliariją, atkreipdama dėmesį į tai, kad Vyriausybės atstovų įstaigoje gaunami asmenų prašymai neturi Viešojo administravimo įstatyme nustatytų prašymo požymių (žr. pažymos 20 punktą). Vyriausybės atstovui pateikti asmenų prašymai priskiriami informacijos apie galimą teisės normų pažeidimą pateikimui subjektui, atliekančiam savivaldybių administracinę priežiūrą pagal specialų SAPI.

LVAT konstatavo, kad Vyriausybės atstovų atsakymai į asmenų prašymus yra informacinio pobūdžio, nes jais nedaroma įtaka pareiškėjo teisėms ar teisėtiems interesams.

45.3. Vyriausybės atstovų įstaiga atkreipė Vyriausybės kanceliarijos dėmesį į tai, kad informacijos, aktualios patikrinimui įvertinimui būtinas 3 mėnesių terminas (nes dėl neaiškaus teisinio reglamentavimo, teisinių koalicijų aukštesnės galios teisės aktuose Vyriausybės atstovai neretai kreipiasi į kompetentingas institucijas dėl nuomonės ir išvadų gavimo, o atsakymas būna gaunamas, jau suėjus Viešojo administravimo įstatyme nustatytam 20 darbo dienų terminui, todėl išnagrinėti asmenų prašymus per Viešojo administravimo įstatyme nustatytą terminą praktiškai yra neįmanoma).

45.4. Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinti teisėkūros efektyvumo principas išreiškia imperatyvius reikalavimus, įpareigojančius teisėkūroje dalyvaujančius subjektus siekti sukurti veiksmingą teisės sistemą (žr. pažymos 25 punktą).

46. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Vyriausybės atstovų įstaiga 2021 metais informavo Vyriausybės kanceliariją, jog tiriant asmenų pranešimus apie galimus norminių teisės aktų prieštaravimus aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, esant poreikiui gauti kompetentingos institucijos išvadą ar nuomonę, dažnai pažeidžiamas asmenų prašymų nagrinėjimui nustatytas 20 darbo dienų terminas. O tai nesuderinama nei su teisėtumu, nei su atsakingo valdymo principais (žr. pažymos 21, 26 ir 35 punktus). VAKTA 2021 m. rugpjūčio 5 d. teikė Vyriausybės kanceliarijai siūlymus dėl SAPI papildymo, įtraukiant VAKTA gaunamų prašymų nagrinėjimą reglamentuojančias nuostatas (žr. pažymos 20 punktą). Šios dienos duomenimis, teisės aktų duomenų bazėje nematyti, kad SAPI būtų pakeistas, atsižvelgiant į VAKTA 2021 m. rugpjūčio 5 d. Vyriausybės kanceliarijai teiktus pasiūlymus. Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, tyrimas šioje dalyje pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIŲ SPRENDIMAI

47. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Erika Leonaitė nusprendžia:

daugiabučio namo savininkų bendrijos „X“ pirmininkės Y skundo dalį dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse veiksmų (neveikimo), gavus Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimąsi, pripažinti pagrįsta.

48. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Milda Vainiutė nusprendžia:

tyrimo dalį dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, pripažinti pagrįsta.

49. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Erika Leonaitė nusprendžia: tyrimo dalį dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos tarnautojų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

50. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Erika Leonaitė nusprendžia: tyrimo dalį dėl teisinio reguliavimo keitimo poreikio pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIŲ REKOMENDACIJOS

51. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 8, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės rekomenduoja:

51.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai:

51.1.1. atkreipti dėmesį į tai, kad siekiant užtikrinti Vyriausybės atstovo įgaliojimų įgyvendinimo proceso efektyvumą, Vyriausybės atstovų įstaigos 2021 m. rugpjūčio 5 d. raštu Nr. S-67(1.7E) Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai buvo teikti siūlymai papildyti Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymą nuostatomis, reglamentuojančiomis specialią asmenų pranešimų nagrinėjimo tvarką ir terminus (žr. pažymos 20 punktą);

51.1.2. pateikti informaciją apie Vyriausybės atstovų įstaigos 2021 m. rugpjūčio 5 d. rašte Nr. S-67(1.7E) Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai pateiktų siūlymų nagrinėjimą, priimtus sprendimus šiuo klausimu.

51.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovui Klaipėdos ir Tauragės apskrityse –

51.2.1. atkreipti dėmesį į tai, kad gavus Bendrijos pirmininkės 2021 m. lapkričio 14 d. kreipimąsi, teikiant atsakymą į jį, nebuvo įvertintas norminio teisės akto (Klaipėdos miesto tvarkymo ir švaros taisyklių), nurodyto Bendrijos pirmininkės pateiktuose dokumentuose (žr. pažymos 7 punktą), atitikimas aukštesnę teisinę galią turinčio Atliekų tvarkymo įstatymo reikalavimams (žr. pažymos 23 punktą), pažeidžiant Pareiškėjos teisę į tinkamą viešąjį administravimą (žr. pažymos 26 punktą);

51.2.2. pašalinti šioje pažymoje nustatytą pažeidimą (žr. pažymos 39-40 punktus), raštu pateikiant Pareiškėjai atsakymą, užtikrinant teisės į tinkamą viešąjį administravimą ir teisėtumo bei atsakingo valdymo principų (žr. pažymos 21, 26 ir 35 punktus) įgyvendinimą;

51.2.3. užtikrinti Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio (žr. pažymos 24 punktą) nuostatų įgyvendinimą, kiek tai susiję su Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų keitimu (žr. pažymos 19 punktą).

51.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui:

51.3.1. atkreipti dėmesį į tai, kad išvada dėl savivaldybių tarybų tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų atitikimo aukštesnę teisinę galią turinčių teisės aktų reikalavimams Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovų įstaigai ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai pateikta tik praėjus trimis mėnesiams nuo šių institucijų kreipimūsi gavimo, nesilaikant tarnybinės pagalbos teikimui nustatyto 15 darbo dienų termino (žr. pažymos 26 punktą);

51.3.2. užtikrinti, kad atsakymai į Ministerijoje gautus kitų institucijų kreipimusis dėl tarybinės pagalbos teikimo būtų teikiami, nepažeidžiant 15 darbo dienų termino (žr. pažymos 26 punktą).

51.4. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriui:

51.4.1. atkreipti dėmesį į Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatų prieštaravimą aukštesnę galią turinčių teisės aktų reikalavimams, į tai, kad savivaldybėms negalint įrodyti atliekų ar šiukšlių, paliktų / rastų prie daugiabučių namų esančiose teritorijose, tiesioginio

ryšio su šių daugiabučių namų patalpų savininkais (t. y. kad jie tose teritorijose išmetė / paliko šias atliekas ar šiukšles), daugiabučių namų patalpų savininkų apmokestinimas už šių bešeimininkų atliekų ar šiukšlių tvarkymą prieštarautų principui „teršėjas moka“;

51.4.2. pateikti informaciją apie Klaipėdos miesto savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių keitimo klausimo sprendimą, atsižvelgiant į Ministerijos pateiktą poziciją (žr. pažymos 18 punktą ir 51.4.1 papunktį) ir VAKTA 2022 m. birželio 14 d. tekimą (žr. pažymos 19 punktą).

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė